

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1109

19. SRPNJA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

***Dužijanca 2024. –
Takmičenje risara***

SADRŽAJ

5

Obljetnica DSHV-a
**34 godine borbe
za boljitak Hrvata
u Srbiji**

6

Konstitutivna sjednica
Skupštine grada Sombora
**DSHV podržao izbor
dužnosnika lokalne
samouprave**

12

Tanja Stantić, koordinatorica
izvannastavnih aktivnosti u HNV-u
**Pozitivna iskustva bolja
od svake reklame**

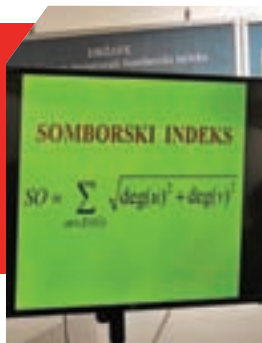
22

U tijeku 39. saziv Prve kolonije naive
u tehnici slame u Tavankutu
Naše šaptačice slami

31

Somborski indeks Ivana Gutmana
u Gradskom muzeju
**Grad Sombor trajan
pojam u znanosti**

33

Izbor najljepše Hrvatice
u narodnoj nošnji izvan Hrvatske
**Barbara Piuković
prva pratilja**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Ivana Petrekanić Sič

(koordinatorica dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović

(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Za? Protiv? Uzdržani?

Usporedbi s razvijenim demokracijama višestranački život u Srbiji još je u povojima. Tek su mu 34 godine. Prijelomna je bila 1990. godina kada su u Srbiji održani prvi višestranački izbori. Prvi puta poslije Drugog svjetskog rata. I godinu dana od rušenja Berlinskog zida. I poslije višestranačkih izbora u drugim dijelovima još uvijek jedinstvene Jugoslavije.

Skoro tri i pol desetljeća kasnije u zvaničnom registru političkih stranaka Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave je 120 stranka. Ovu brojku treba shvatiti uvjetno jer od ovih 120 neke više ne postoje, nisu aktivne ili nemaju članstvo, ali i dalje pune popis jer nije pokrenuto njihovo zvanično gašenje. Više od polovine stranaka upisanih u registar vode se kao stranke nacionalnih manjina. Ali i taj podatak treba uzeti sa zadržkom, jer dijela manjinskih stranaka s popisa već dugo nema u političkom životu.

Politička stranka vojvođanskih Hrvata osnovana je 15. srpnja 1990. godine. Pet mjeseci prije prvih, prosinačkih, višestranačkih izbora u Srbiji. Iza je ostalo 34 godine sudjelovanja u političkom životu Srbije, u oporbi ili kao dio vladajuće većine, uz sva previranja koja ne može izbjeći niti jedna stranka.

Bez obzira koliko lakoće ima djelovanje u oporbi, prirodno je da svaka stranka, bila većinska ili manjinska, želi na vlast (ili bar biti dio vlasti).

U svoja najznačajnija postignuća u proteklih godinu dana DSHV je izdvojio to što su predstavnici hrvatske zajednice u procesima donošenja odluka zastupljeni na sve tri razine vlasti.

Za?

Protiv?

Uzdržani?

Oni koji su za, reći će kako se sudjelovanjem u vlasti može utjecati na donošenje odluka, progurati neka politički zakočena stvar, na stol staviti pitanje manjinskih prava, riješiti neki komunalni problem koji za obične ljude »život znači«, sve ono što se iz pozicije ljutog kritičara vlasti ne može.

Oni koji su protiv, reći će kako im ne paše državna politika uz još pokoji razlog za protiv.

No, u politici se donose i teške odluke. Gleda se dalje od jednog dana, tjedna ili mjeseca.

Z. V.

Plenković treći put izabran za predsjednika HDZ-a

Predsjednik Hrvatske demokratske zajednice **Andrej Plenković** u subotu je, nakon što je treći put pobijedio na unutarstranačkim izborima, rekao da je na njima novo-staro vodstvo dobilo veliki demokratski legitimitet poručivši kako su danas snažniji nego ikada, prenio je HTV.

Na unutarstranačkim izborima, na kojima nije bilo protukandidata, ponovno je za zamjenika predsjednika izabran **Tomo Medved**, a za potpredsjednike **Oleg Butković**, **Ivan Anušić**, **Branko Bačić** i **Zdravka Bušić**.

»Mi smo sada konsolidirani i s obnovljenim demokratskim legitimitetom za iduće četiri godine. Možda danas snažniji nego ikada, u političkom smislu«, rekao je Plenković novinarima nakon objave prvih privremenih i neslužbenih rezultata. Poručivši kako je velika čast i obaveza biti na

čelu HDZ-a još četiri godine, zahvalio je članstvu na velikom izlasku jer je, od ukupno upisanih 216.816 članova, na njih izašlo 40 posto.

Plenković je kazao da će HDZ u listopadu održati Izborni sabor stranke na kojem će se održati izbori za preostale članove Predsjedništva i Nacionalni odbor te se pripremiti za predstojeće predsjedničke i lokalne izbore.

Novinarima se prilikom objave neslužbenih rezultata obratio **Damir Sesvečan**, predsjednik Središnjeg izbornog povjerenstva HDZ-a.

»Od ukupno upisanih 216.816 članova, glasalo je 84.993. Glasovanju za predsjednika HDZ-a pristupilo je 84.990 članova, a kandidat za predsjednika – Andrej Plenković dobio je 84.786 glasova«, kazao je.

Sesvečan je za HTV dodao da je na ove izbore izašlo oko 10.000 članova više u odnosu na one prije četiri godina kada ih je izašlo 74.102 člana.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** čestitao je Plenkoviću na pobjedi. »Vjerujemo da će i ova Vaša pobjeda

još više osnažiti stožernu političku stranku u Republici Hrvatskoj i učvrstiti njezinu neprikosnovenost – HDZ, našeg ključnog političkog partnera«, napisao je on na platformi X.

Grlić Radman u posjetu Hrvatima u Srbiji

Ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske **Gordan Grlić Radman** boravit će danas (petak, 19. srpnja) u posjetu hrvatskoj zajednici u Srbiji. Kako je najavljeno, ministar Grlić Radman ovom će prigodom posjetiti Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Hrvatsko nacionalno vijeće u Subotici. Predviđen je i obilazak vrtića *Marija Petković – Sunčica* u Subotici i vrtića *Anđeli čuvari* u Tavankutu.

Na marginama ovog posjeta planiran je i neslužbeni sastanak ministra Grlića Radmana s ministrom vanjskih poslova Srbije **Markom Đurićem**.

Obljetnica DSHV-a

34 godine borbe za boljitak Hrvata u Srbiji

Sjedinicom Vijeća Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u ponedjeljak, 15. srpnja, u Subotici je obilježeno 34 godine od osnutka te stranke. Kako u stranci ističu, DSHV je danas, nakon skoro tri i pol desetljeća postojanja, ključni i jedini relevantni politički faktor unutar hrvatske zajednice, prepoznat od vladajućih struktura u Srbiji i Hrvatskoj.

»DSHV je u protekle 34 godine omogućio puno dobroga kada je u pitanju društveni život hrvatske zajednice, bez njega bi prava pripadnika zajednice bila daleko manja da nije bilo nastojanja prvaka i članstva stranke«, izjavio je predsjednik stranke **Tomislav Žigmanov**.

nih usluga u područjima i naseljima u kojima Hrvati žive u značajnijem broju, napokon će se moći sustavno i u okviru primjerenih institucija rješavati«.

Sinergijsko djelovanje

Ističe se i kako je stranka osnažila svoju vidljivost i politička relevantnost u Hrvatskoj povijesnim izborom njihove članice **Jasne Vojnić** za zastupnicu u Hrvatskom saboru, »postignuću kojem je DSHV dao svoj značajan prinos nikada većem izlasku ovdašnjih Hrvata na izbore«.

»Vjerujemo kako će njezinim izborom i postojeći plodonosni suradnički odnosi s tijelima vlasti naše matične domovine na čelu s hrvatskim premijerom **Andrejem Plenkovićem** biti dodatno razvijani i unaprijeđeni na dobro i korist Hrvata u Vojvodini«, navodi se.

Kako se u priopćenju zaključuje, DSHV je zadržao poziciju ključne političke institucije vojvođanskih Hrvata, koju nitko neće moći previdati niti zaobilaziti u procesima donošenja odluka koje se neposredno odnose na Hrvate u Srbiji.

»No, naši ciljevi i programski sadržaji – okupljeni oko boljitka Hrvata u Vojvodini, lakše će se ostvariti ukoliko se i nadalje budemo, kao svjesni i odgovorni građani, nesebično zalagali

svi – i vodstvo i svekoliko članstvo DSHV-a, u zajedničkom i sinergijskom djelovanju s brojnim drugim različitim čimbenicima. Tu prije svega mislim na stalnu suradnju s Hrvatskim nacionalnim vijećem, našim manjinskim samoupravnim tijelom, napose na planu koordiniranoga djelovanja glede ostvarivanja manjinskih prava Hrvata u Srbiji, usustavljivanju komunikacije s tijelima vlasti u Republici Hrvatskoj te usuglašenom vođenju kadrovske politike i utrošku sredstava. Nastavit ćemo suradnju s Katoličkom Crkvom – Subotičkom biskupijom, Srijemskom biskupijom, Beogradskom nadbiskupijom i metropolitijom, Zrenjaninskom biskupijom i njezinim hrvatskim klerom, zatim s onim Hrvatima koji su zbog različitih razloga morali svoj zavičaj zamijeniti s drugim, kao i s Hrvatima koji su organizirani kroz kulturne udruge, te drugim hrvatskim udrugama u Vojvodini. Dosljedni izvornim političkim načelima i integrativnim pristupom u djelovanju, DSHV će i u 35. godini djelovanja i dalje ustrajavati u borbi za ravnopravnost Hrvata u Srbiji i očuvanje dostojanstva Hrvata u Vojvodini! I to ne toliko radi nas, nego više radi onih koji dolaze – naših mladih! Ponosni na učinjeno, radosni zbog onoga što će biti!«, zaključuje se.

H. R.

Sudjelovanje u izvršnoj vlasti

Na sjednici Vijeća diskutiralo se o rezultatima i izazovima nakon okončanih izbora na svim razinama u Srbiji, kao i o izborima za Hrvatski sabor i Europski parlament na kojima je na različite načine sudjelovao i DSHV. Rezultate navedenih izbora ocjenjuju pozitivnim jer su, kako ističu, zadržali svoju poziciju ključne političke organizacije vojvođanskih Hrvata koja sudjeluje u izvršnoj vlasti.

»Imamo i dalje ministra u Vladi Srbije s nizom suradnika na višim položajima u nekoliko ministarstava, u pokrajinskoj administraciji potvrđen je veći dio naših pozicija, dogovaramo imati svoje predstavnike u izvršnoj vlasti u Subotici i Somboru, u Baču i Apatinu također ćemo biti vidljivi u strukturama lokalnih vlasti«, kazao je Žigmanov.

U priopćenju koje je DSHV objavio povodom obljetnice dodaje se i kako će područje javnog sektora, nakon više od 10 godina, biti otvoreno za upošljavanje pripadnika hrvatske zajednice, »a neki od naših zahtjeva, kao što je osnutak Drame na hrvatskom pri subotičkom Narodnom kazalištu ili izgradnja vodovoda u Tavankutu te drugi programi vezani za nastavak izgradnje manjinske infrastrukture i jednaku razvijenost putne infrastrukture i komunal-

Konstitutivna sjednica Skupštine grada Sombora

DSHV podržao izbor dužnosnika lokalne samouprave

Sombor će u naredne četiri godine voditi Antonio Ratković iz Srpske napredne stranke, koji je tu dužnost obavljao i u prethodne četiri godine. Vijećnici DSHV-a podržali su izbor dužnosnika lokalne samouprave u Somboru

Konstitutivna sjednica Skupštine grada Sombora održana je u prošli petak, 12. srpnja. Od 61 vijećnika 42 dolazi s liste »Aleksandar Vučić – Sombor sutra«, »Biram Sombor bez nasilja« ima 11 vijećnika, Savez vojvođanskih Mađara četiri i po dva »Građanski front – Stop ludilu« i »Za pravedni Sombor-DSHV-Tomislav Žigmanov«. Skupštinu Grada ubuduće će voditi SNS jer su i predsjednik Skupštine **Vladislav Živanović** i njegov zamjenik **Saša Milić** iz te stranke. Za njihov izbor osim vijećnika iz SNS-a i SVM-a glasala su i dva vijećnika DSHV-a.

Antoniću Ratkoviću još jedan mandat

Vijećnici su na konstituirajućoj sjednici izabrali i gradonačelnika, zamjenika i osmero vijećnika Gradskog vijeća. Novi mandat dobio je **Antonio Ratković**, njegov zamjenik je **Milan Stakić**, obojica iz Srpske napredne stranke. Gradsko vijeće osim nekoliko resora vodit će nova imena

u lokalnoj politici. Dužnost u Gradskom vijeću zadržali su vijećnik za financije **Savo Dojić**, **Slobodan Stanić** koji će se brinuti o zaštiti okoliša i **Đorđe Zorić** zadužen za komunalnu oblast. Nova imena su: **Ognjen Andrinčin** zadužen za sport, djecu i omladinu, resor poljoprivrede vodit će **Igor Ćupurdija**, kulturu i obrazovanje **Jasmina Ilić**, **Sanja Pajić** ruralni razvoj i **Tamaš Kanižai** iz SVM-a resor međunarodne suradnje. Za gradonačelnika, zamjenika i vijećnike GV-a glasalo se skupno, a ne za pojedinačna imena.

Oporba, koju u Skupštini Grada Sombora čine vijećnici s listi »Biram Sombor bez nasilja« i »Građanski front – stop ludilu« kazali su da im nisu bile dostupne informacije o tome tko će biti biran u Gradsko vijeće, iako je to obveza po Poslovniku materijal im nije bio dostavljen ranije, te kako nekoliko predloženih imena ne zaslužuje preuzimanje ovih dužnosti.

»Za predložene članove Gradskog vijeća za koje smatramo da nisu kompetentni voditi resore koji su im dodi-

jeljeni nismo glasovali, ali smo glasovali za one za koje mislimo da će povjereni posao dobro raditi. Žao mi je što se zajedno glasovalo za gradonačelnika, zamjenika i Gradsko vijeće, jer da je bilo pojedinačno glasovanje vjerujem da neki vijećnici ne bi prošli na glasanju. Kao grupa građana nismo politički ograničeni, nemamo centralu u Beogradu koja će nam reći što da radimo tako da ćemo se ponašati isključivo u interesu naših sugrađana. Kao

oporba u Skupštini Grada Sombora borit ćemo se protiv depopularizacije, za ono što je nekada bila somborska tradicija, a to je suživot svih nacija koje žive u njemu», kazao je nositelj liste »Građanski front – stop ludilu« **Miroslav Stojisavljević**.

DSHV očekuje suradnju i u Rumi

Nova vlast konstituirana je i u Općini Ruma. Skupštinsku većinu i ovoga puta ima Srpska napredna stranka s koalicijskim partnerima s liste **Aleksandar Vučić – Ruma sutra**. Za predsjednika Općine izabran je **Dušan Ljubišić**.

DSHV ističe kako u općinama i gradovima u kojima ta stranka nije zastupljena u lokalnoj skupštini, a u kojima je značajan broj življa hrvatsko, kao što je Ruma, »očekuje djelatni interes čelnika lokalne samouprave za njegove, ne male, potrebe«.

»Ne zaboravljamo Hrtkovce, Nikince, Platićevo ni Rumu. Pitanja skrbi za sakralnu baštinu (a kazat ćemo kako aktivna manjinska katolička zajednica u Žarkovcu nema bogoslužni objekt i čeka ga već dugo, primjere), poticanje obrazovanja na hrvatskom i općenito proaktivni odnos spram drugog po brojnosti naroda u općini Ruma, Hrvata, bio bi odlična politička gesta, sukladna državnoj politici. Otvoreni smo za suradnju s predsjednikom Općine Ruma u tom smislu«, obavio je DSHV na svojoj Facebook stranici.

Nakon što je izabran za gradonačelnika Antonio Ratković je iznio opširni program rada u naredne četiri godine.

»Prioritet će nam biti ravnomjeran razvoj kako samog grada tako i naseljenih mjesta. Plan za naredni period imamo velike infrastrukturne projekte u cestovnom, željezničkom i vodnom prometu. Ključna aktivnost je realizacija projekta brze ceste 'Osmijeh Vojvodine' od Berega do Srpske Crnje. Ova cesta ubrzat će ekonomski razvoj, skratiti i samim tim pojeftiniti prijevoz robe i putnika. U planu je i proširenje Graničnog prijelaza Bački Breg za teretni promet. Grad Sombor je prvi na ulasku Dunava u Srbiju i stoga je naša dužnost da ta prva slika bude vrijedna pamćenja. Kod Bezdana je početak Hidrosistema Dunav-Tisa-Dunav i Velikog bačkog kanala. To nas je preporučilo za veliki projekt Vlade Republike Srbije 'Zaplovi Srbijom', kao i za radove na revitalizaciji kanalske mreže«, kazao je Ratković.

On je najavio i početak rekonstrukcije ceste Sombor – Kula, kao i izradu projekata za modernizaciju pruge Sombor – Vrbas što za Sombor znači priključak na brzu prugu Beograd – Subotica. Najavljena je i izgradnja šest kilometara biciklističkih staza u gradu, nastavak izgradnje kanalizacije u selima.

Suradnja na osnovama predizbornog programa

Izbor dužnosnika nove lokalne vlasti u Somboru podržali su vijećnici DSHV-a.

»Nismo u koaliciji, ali ćemo podržati odluke Skupštine Grada Sombora, naročito one koje se tiču ostvarivanja manjinskih prava, rješavanja problema u salaškim naseljima i selima, u svim salašima. Sombor ima velike površine poljoprivrednog zemljišta i onog u državnom vlasništvu i nadam se da će poljoprivreda biti u fokusu i što se tiče pravednije raspodjele državnog poljoprivrednog zemljišta i atarskih puteva. Mi smo u kampanju ušli s našim programom, odgovorni smo prema našim biračima. Ohrabruje što smo čuli da su u planu rada gradonačelnika Ratkovića i teme i problemi na koje smo mi ukazivali u našoj kampanji. Recimo Lemeška banja, vodoopskrba, kanalizacija, atarski putevi...«, kazao je vijećnik **Tomica Vuković**.

Vijećnici DSHV-a su nakon sjednice razgovarali s gradonačelnikom Ratkovićem o tome što su problemi i prioriteti hrvatske manjine u Somboru.

S obzirom na to da je DSHV na izbore izašao kao lista nacionalnih manjina imat će i svoju vijećničku grupu čiji će predsjednik biti Tomica Vuković.

Ovo je prvi puta da će Demokratski savez Hrvata u Vojvodini u Skupštini Grada Sombora imati vijećničku grupu, a lipanjski izbori prvi su lokalni izbori u Somboru na kojima je DSHV izašao samostalno, a ne u koaliciji.

Z. V.

Najbolesniji stanovnici sjeverne Vojvodine

Onkološka pacijentica Tatjana Kolar iz Sombora kaže kako se protekle tri godine liječenja susretala s nizom problema; od loše organizacije zdravstvenog sustava u kojemu bolesnici moraju »pješice« prikupljati upute, manjka aparata i skenera za dijagnozu bolesti, nedostatka stručnih liječnika, neorganiziranosti transporta pacijenata do kliničkog centra gdje primaju terapije te zaključuje kako su pacijenti prinuđeni biti sami sebi doktori ispred svih doktora

U Srbiji najviše ljudi oboli i umre od raka pluća i bronhi. Nakon njega, po učestalosti javljanja kancera slijedi rak debelog crijeva te rak dojke. Stopa obolijevanja od raka najveća je u Vojvodini, odnosno u njezinim sjevernim dijelovima – sjeverna Bačka, sjeverni Banat i Zapadna Bačka.

Rezultati su ovo Instituta za javno zdravlje Srbije *Dr Milan Jovanović Batut* za 2021. godinu.

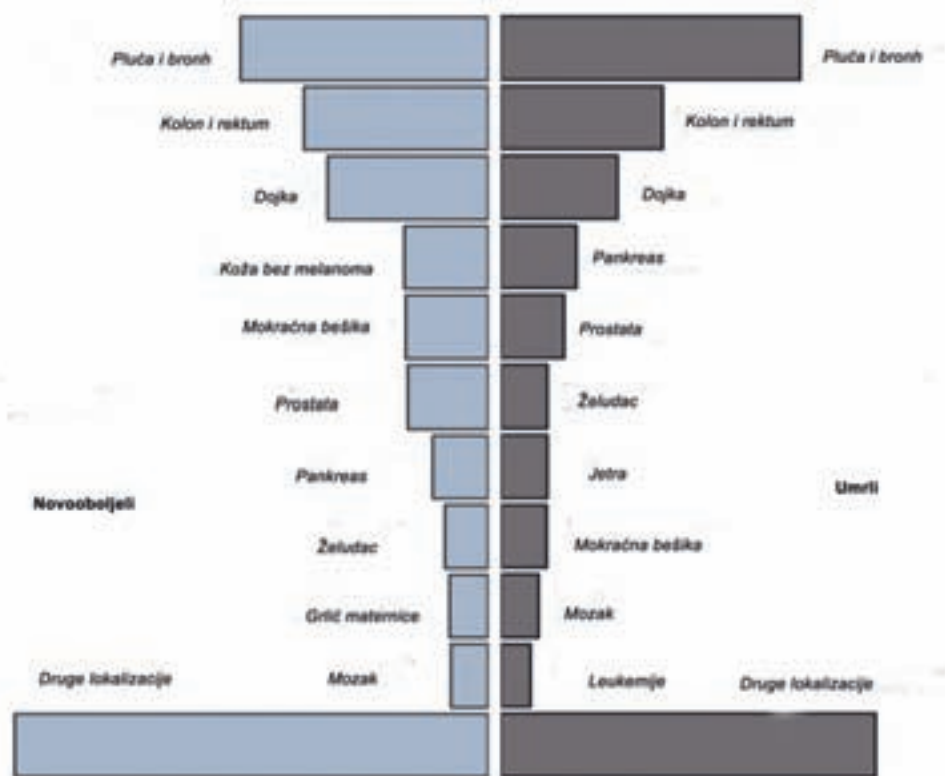
Rak pluća i debelog crijeva

Prema rezultatima *Batuta* 2021. broj oboljelih od raka bio je 42.000, među kojima je više oboljelih muškaraca nego li žena za 3000. Iste godine, broj umrlih bio je 20.000, od kojih je također više muškaraca umrlo. Stope obolijevanja od raka na 100.000 stanovnika najveće su u Sjevernobačkom, Sjevernobanatskom i Zapadnobačkom okrugu te predstavljaju najviše stope ne samo za Vojvodinu, nego na razini cijele države.

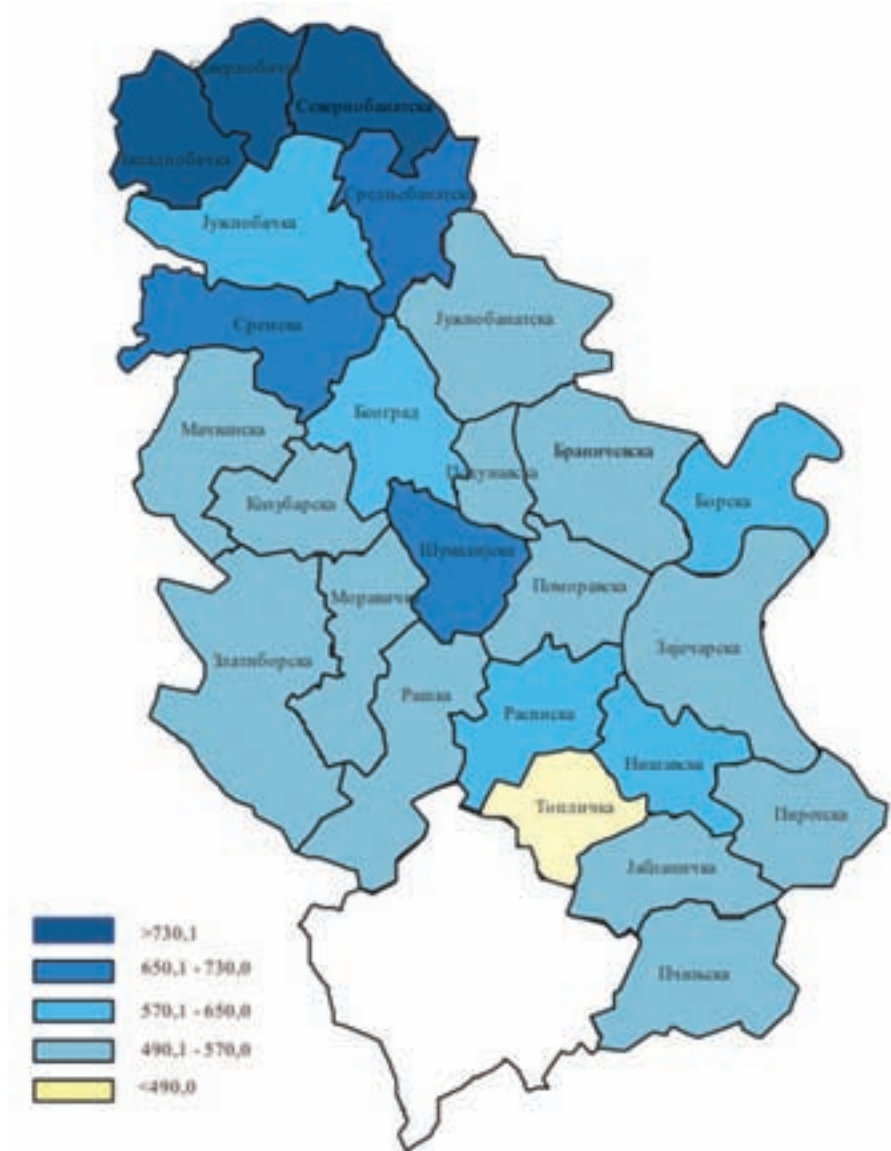
Najveći udio oboljelih od malignih bolesti zauzima rak pluća i bronhi (16,6 %), potom rak debelog crijeva (12,4 %), dojke (10,8 %), kože bez melanoma (5,6 %), mokraćne bešike (5,6 %), prostate (5,4 %), pankreasa

(3,7 %), želuca (2,9 %), grlića maternice (2,6 %), mozga (2,5 %), dok na druge lokalizacije odlazi 31,8 %.

Najviše ljudi je 2021. u odnosu na sva maligna oboljenja umrlo od raka pluća i bronhi (23,1 %), raka debelog crijeva (12,5 %), dojke (9 %), pankreasa (5,8 %), prostate (4,9 %), želuca (3,6 %), jetre (3,6 %), mokraćne bešike

Vodeća lokalizacija u obolijevanju i umiranju od raka kod oba spola

Udio oboljelih i umrlih muškaraca od raka 2021.

(3,5 %), raka mozga (2,9 %), leukemije (2,3 %), a od drugih lokalizacija umrlo je 28,9 % oboljelih.

Najviše žena oboli i umre od raka dojke, pluća i bronhi te raka debelog crijeva, dok muškaraca od pluća i bronhi, raka debelog crijeva i raka prostate.

Od raka je najviše oboljelo i umrlo pacijenata u uzrastnoj dobi od 65 do 74 godine.

Od raka pluća i bronhi najviše ima oboljelih muškaraca u Sjevernobanatskom i Srednjobanatskom okrugu, a žena u Srijemskom, Srednjobanatskom, Zapadnobačkom i Sjevernobačkom okrugu.

Najveću stopu obolijevanja od raka debelog crijeva imaju muškarci u Sjevernobačkom okrugu, dok je kod žena on najzastupljeniji u Sjevernobanatskom, Pirotskom i Srijemskom okrugu.

Od raka dojke najveća stopa obolijevanja je u Rasinom, Sjevernobanatskom i Sjevernobačkom okrugu.

Promatrajući područje Vojvodine, najučestaliji rak je isti kao na razini cijele države – rak pluća i bronhija od

kojega je 2021. oboljelo 2052 osobe među kojima je čak 1341 muškarca. Odmah poslije njega slijedi rak debelog crijeva od kojega je oboljelo za jednu godinu u Vojvodini 1775 osoba te rak dojke s novih 1252 pacijentica iz Vojvodine.

Gledano po vojvođanskim okruzima rak pluća i bronhi vodeći je po broju oboljelih u svim okruzima osim u Sjevernobačkom gdje od ovoga kancera ima više oboljelih od raka debelog crijeva.

Sam svoj doktor

Kako je biti onkološki pacijent u okrugu koji je među prva tri s najvišom stopom maligniteta s nama je podijelila **Tatjana Kolar** iz Sombora koja se već treću godinu bori s rakom dojke.

Kako ona kaže, onkološki pacijenti u Srbiji se susreću s nizom problema, od loše organizacije zdravstvenog sustava u kojemu bolesnici moraju »pješice« prikupljati upute, manjka aparata i skenera za dijagnozu bolesti, nedostatka stručnih liječnika, neorganiziranosti transporta pacijenata do kliničkog centra gdje primaju terapije te zaključuje kako su pacijenti prinuđeni biti sami sebi doktori ispred svih doktora.

»Najprije idem kod onkologa u Sombor, onda kod liječnika opće prakse koji ispisuje upute za Kamenicu koje nosim na ovjeru u socijalno. Na ovjeri u socijalnom je uvijek gužva, nekad se čeka i do pet dana i svi bolesnici,

nas 50 stojimo u hodniku veličine dva sa tri. Kada krenu kemoterapije, između njih ne smije biti pauza veća od mjesec dana, što nije dovoljno da se urade sve potrebne analize i snimanja u matičnom gradu. Onda shvatiš da pored toga što si bolestan moraš biti sebi doktor ispred svih doktora i da se snalaziš i zakazuješ prije nego što li i

Promatrajući područje Vojvodine, najučestaliji rak je isti kao na razini cijele države – rak pluća i bronhija od kojega je 2021. oboljelo 2052 osobe među kojima je čak 1341 muškarca. Odmah poslije njega slijedi rak debelog crijeva od kojega je oboljelo za jednu godinu u Vojvodini 1775 osoba te rak dojke s novih 1252 pacijentica iz Vojvodine.

dobiješ uput«, kaže Kolar i dodaje da je nedostatak adekvatne medicinske opreme ogroman.

»Prošle godine sam u srpnju, na 40 stupnjeva išla u Kamenicu (javnim prijevozom) da zakažem magnetnu rezonancu. Tada mi je gospođa na šalteru rekla da termini nisu otvoreni i da je svakako do listopada sve zauzeto. Koji mjesec prije tog sam trebala ići na CT snimanje. Aparat je u Somboru bio pokvaren, u Subotici također tako da je na ovom području Vojvodine ostao još samo jedan, najbliži u Vrbasu!«, priča Kolar.

Kako bi istjerala pravdu, priča da se jednom prigodom obratila i zaštitniku pacijenata, ali bezuspješno jer bolnica u Kamenici nije htjela izdati potvrdu da joj ne mogu uraditi neophodne pretrage u roku od mjesec dana.

Naša sugovornica kaže kako je nekoliko puta apelirala Gradu Somboru da se umjesto refundiranja troškova prijevoza do Kamenice organizira svakodnevni kombi prijevoz, jer kaže, nažalost potrebe za to ima s obzirom na veliki broj oboljelih sugrađana.

»Naravno da su apeli prošli bezuspješno. Zamislite da ste bolesni, povraćate, slabi, s niskom razinom leukocita u krvi i da morate autobusom ili vlakom ići do Novog Sada, a potom gradskim prijevozom do Kamenice na terapiju!«

Ipak, ono što najviše od svega smeta Kolar je, kaže, činjenica da se pacijenti liječe po protokolu.

»Svatko od nas je individua, jedinka koja drukčije reagira na bolest i terapiju, a oni nas liječe kao po nekom receptu, a ne kao čovjek čovjeka.«

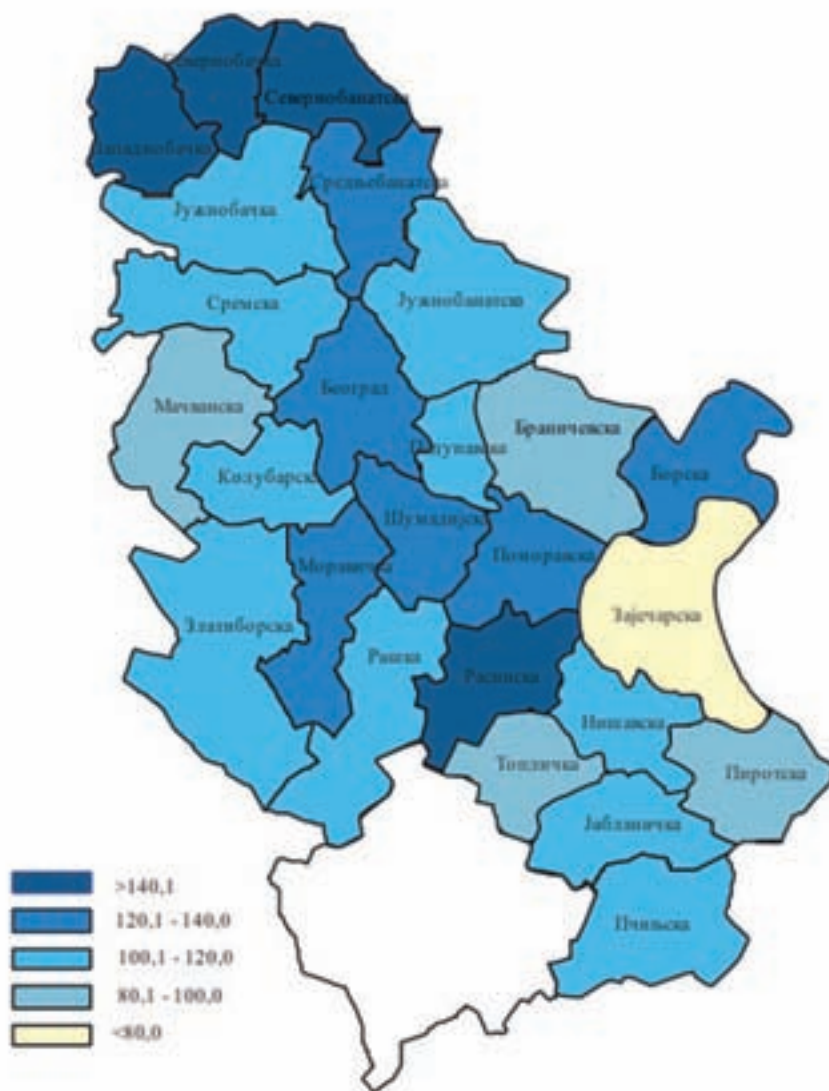
Javne ustanove šute

Koliko uposlenih onkologa ima u somborskoj bolnici nismo dobili odgovor od Uprave ove ustanove niti nakon dva tjedna čekanja. Kolar kaže da je do proljetos bilo tri iskusna onkologa od kojih su dva otišla u mirovinu, a jedan je promijenio posao te da je trenutačno uposleno dvije mlade nove doktorice.

Iz Opće bolnice Subotica dogovor smo dobili kako ovdje radi tri onkologa, dva su na specijalizaciji te da im je u planu uposliti još.

Na upit koliko onkologa stoji na raspolaganju stanovnicima Sjevernobanatskog područja nismo dobili službene podatke niti iz bolnice iz Sente niti iz Kikinde.

Isto tako nismo dobili niti odgovor iz Zavoda za javno zdravlje Subotica na upit kako se objašnjava iznadpro-

Udio oboljelih i umrlih žena od raka dojke 2021.

sječno velika stopa oboljelih od raka u tom dijelu Srbije i radi li se ili je u planu raditi istraživanje na tu temu.

Iz subotičkog Udruženje za podršku ženama oboljelim i liječenim od karcinoma dojke *Jedna uz drugu* kažu kako se žene, odnosno stanovnici Subotice pa i Srbije protiv evidentno loših uvjeta zdravstvenog sustava trebaju boriti prevencijom.

»Mi ne raspoložemo sa znanstvenim podacima, zašto kod nas ima tako puno oboljelih od malignih bolesti, ali znamo da razvoju malignih stanica u našem tijelu potpomažu stres, fizička neaktivnost, loša prehrana itd. Znajući to, uvijek savjetujemo da svatko krene od sebe i čuva svoje zdravlje. Također, zalažemo se da se uvedu obvezni mamografski pregledi žena radi ranijeg otkrivanja raka dojke, čime bi se značajno povećala šansa za preživljavanjem ove bolesti«, kaže predsjednica Udruženja **Milica Pećerić**.

J. D. B.

Država nije ispunila zahtjeve

Novi prosvjedi poljoprivrednika

Poljoprivrednici iz sedam udruga kreću od danas (petak, 19. srpnja) u prosvjede širom Srbije, objavio je ranije *Agroklub*. Poručuju kako nemaju više namjeru čekati na ispunjenje zahtjeva od države, a prosvjede i blokade puteva trenutno vide kao jedini način da ih nadležni shvate ozbiljno.

Riječ je o sljedećim udruženjima koja djeluju zajedno: *Stig* – Požarevac, *Naše mleko*, *Složni Pidikanci* – Bava-nišće, *Brestovački Ratari*, *Spas i opstanak Zapadne Srbije*, *Proizvođači mleka Šumadije i Pomoravlja* i *Severni Banat* – Kikinda.

»Jučer smo, svatko u svom mjestu, prijavili skupove po-liciji. U petak počinjemo prosvjede, prvog dana nećemo blokirati promet, ali već drugog dana hoćemo«, izjavio je predsjednik udruge **Stig Nedeljko Savić**.

Prosvjedi su planirani na sljedećim lokacijama: između Požarevca i autoceste, u okolini Kikinde, Bogatića, Pančeva, kao i u okolini Kraljeva. Poljoprivrednici će izaći traktorima na puteve kako bi izrazili nezadovoljstvo.

Poljoprivrednici bez očekivanja

Poljoprivrednici su čekali nekoliko mjeseci, bili na neko-liko sastanaka s ministrom poljoprivrede **Aleksandrom Martinovićem**, ali i sjedeli u petak (12. srpnja) na slušanju skupštinskog Odbora za poljoprivredu kojim je predsjedavao **Marijan Rističević**. Iako je ranije pozvao poljoprivred-nike da dođu na ovo slušanje, ministar Martinović se nije pojavio. Pojavila se, ipak, predsjednica Skupštine Srbije **Ana Brnabić** koja se zadržala veoma kratko.

»Nismo imali od tog slušanja velika očekivanja. Išli smo ispoštovati formu, jer nas je ministar Martinović uputio na to. Naravno, on nije uspio pojaviti se. To slušanje je bio cirkus Marijana Rističevića, niti je bilo što razmatarno, niti je bilo što rečeno o našim zahtjevima«, rekao je Nedeljko Savić.

Ova udruženja su početkom prošlog tjedna poslala zva-ničan mail Ministarstvu poljoprivrede i predsjedniku Vlade Srbije **Milošu Vučeviću**, gdje su tražili konačnu realizaciju sedam zahtjeva, dogovorenih još nakon prosvjeda u stu-denom prošle godine. Tada su dali rok –19. srpanj ili kreću u prosvjede.

»Kada smo bili na slušanju odbora, ponudili su nam ter-min za sastanak koji je trebao biti danas u 10 sati (16. sr-

panj), ali su ga ipak pomjerili za četvrtak. To je neozbiljno, odbili smo, jer mislimo kako od toga nema ništa«, dodao je Savić.

Ispunjenje obećanog ili ostavka

Zahtjevi čije ispunjenje traže poljoprivrednici iz ovih se-dam udruženja su sljedeći: isplata svih dosadašnjih javnih poziva i raspisivanje javnog poziva 17.000 za certificirano sjeme; javni poziv za parcele po drugom osnovu; javni po-ziv za 100.000 po junici; analiza tržišta i kontrola uvoza mlijeka; hitno ukidanje zabrana izvoza rafiniranog i nera-finiranog ulja; analiza tržišta i uređenje burze; suglasnost sedam udruženja u izradi desetogodišnjeg plana poljopri-vrednog i ruralnog razvoja.

Kako su rekli prošlog tjedna, u slučaju neispunjenja zahtjeva, traže smjenu cjelokupnog tima Ministarstva poljo-privrede i bit će primorani stupiti u prosvjede.

»Također, tražimo i sastanak s uljarima i predstavnicima Ministarstva poljoprivrede koji su donijeli tu neformalnu za-branu izvoza suncokretovog ulja zbog koje ćemo mi trpjeti veliku štetu«, rekao je Savić.

Moguća i radikalizacija prosvjeda

Ujedinjena udruženja poljoprivrednika Srbije održala su u petak (12. srpnja) konferenciju na kojoj su od nadležnih zahtijevali ispunjenje dogovorenog prošle godine u Kisaču. To je uređenje tržišta, robna burza (po uzoru na burze u Europi), subvencije (dogovorenih 17.000 dinara po hekta-ru kroz rebalans proračuna), gorivo bez akcize za poljo-privrednike i ukidanje dnevnog limita, PIO poljoprivrednika.

Ukoliko ovi zahtjevi ne budu ispunjeni, najavili su radikali-zaciju prosvjeda i odlazak traktorima u Beograd.

»Država zatvara oči, trpimo pritiske da odustanemo od borbe, ali nećemo odustati. Borit ćemo se do posljednjeg poljoprivrednika. Apeliram na sve da podrže našu borbu, mi smo proizvođači hrane, nas politika ne interesira. Došli smo u situaciju da pojedini poljoprivrednici prodaju zemlju i mehanizaciju kako bi opstali«, naglasio je **Saša Tomas** iz Inicijative za opstanak poljoprivrednika Srbije.

Izvor: Agroklub.rs

*Kada mi je teško, puno puta se sjetim jedne rečenice koju mi je pokojni svećenik mons. Andrija Kopilović rekao, a koja glasi: »Tanja, ovo je vama netko ostavio i vi morate ostaviti budućim naraštajima. Ti i ostali mladi ste dužni nastaviti našu tradiciju i predati je dalje« * Volim Montessori program i njihovu rečenicu »Pomozi mi da uradim sam«. Jer poanta je, općenito obrazovanja na cijelom svijetu, osposobiti djecu da budu samostalni, imaju empatiju i budu dovoljno brižni i za druge*

Tanja Stantić, koordinatorica izvannastavnih aktivnosti u HNV-u

Pozitivna iskustva bolja od svake reklame

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Master učiteljica **Tanja Stantić** koordinatorica je izvannastavnih aktivnosti u Hrvatskom nacionalnom vijeću od ožujka ove godine. Posvećena je svojoj profesiji ali i brojnim hrvatskim udrugama u kojima je aktivna članica. Kaže kako se djeci u nastavi na hrvatskom jeziku nudi bogat i širok spektar izvannastavnih aktivnosti, ali da se i nakon dvadeset godina roditelji dvoume hoće li upisati dijete u nastavu na hrvatskom jeziku ili ne. Zašto je to tako, kaže, pitanje je za milijun dolara.

► **Aktivni ste u više hrvatskih udruga. Od kada seže ta aktivnost i što Vas je motiviralo da se time bavite?**

Moje aktivnosti u hrvatskoj zajednici sežu jako odavno, negdje od kraja srednje škole, početka studija. Dugo godina sam se družila s **Olgom Perušić** sada **Horvat** i njezin brat **Nikola Perušić** nas je uključio u *Inicijativu mladeži*. To je tako počelo i tu smo kao mladi entuzijasti željeli biti aktivni i raditi zanimljive stvari i tako smo osnovali Udrugu hrvatske omladine Vojvodine *KroV*. Olga je postala pred-

sjednica i radili smo skupa različite programe za mlade. Najviše su nas zanimala različite edukacije kako bi se i sami osnažili pa je prvi seminar bio na temu pisanja svog životopisa. Nizali su se zatim različiti događaji kao na primjer pisanje projekata, što je onda bilo aktualno. Organizirali smo i različite događaje po kojima ćemo biti prepoznatljivi. Počeli smo raditi kampove za mlade što je zahtijevalo mnogo novca do kojeg smo teško dolazili. Zatim smo nekoliko godina radili božićne, uskršne žurke, maskenbale, po čemu smo postali prepoznatljivi među mladima. Kasnije sam postala predsjednica udruge a u međuvremenu se dogodilo da smo mi kao hrvatska mladež sudjelovali u stvaranju *Kužiša*. I zato kažem da smo mi u našoj maloj obitelji *KroV*-a bili mame i tate *Kužiša* koji je tada nastao. Sjećam se i jedne žurke na kojoj smo smišljali ime ovoga časopisa, što je bilo jako zanimljivo. Tijekom studija sam bila manje aktivna ali kasnije sam se počela uključivati u rad *Dužijance*. Prvo sam radila kao voditeljica a kasnije sam se uključila i u organizaciju. Zatim sam se uključila i u rad *Bunjevačkog kola* gdje sam prvo bila članica Upravnog odbora a kroz godine su se povećavale aktivnosti i poslovi i sada sam predsjednica Organizacijskog odbora *Dužijance malenih*. A tu je i *Veliko prelo* gdje sam uključena u organizaciju, izradu kompletnog protokola i konferanse.

Aktivna na različitim poljima

Studij na Pedagoškom fakultetu u Somboru sa zvanjem master učitelja završila je 2009. i iste godine počinje raditi u Osnovnoj školi *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Završila je lektorat za hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu 2019. i te godine počinje raditi u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici. Prije rada u prosvjeti dugo godina je bila aktivna, kao što je i sada, u hrvatskim civilnim organizacijama bila je druga predsjednica Udruge mladih *KroV*, dio tima osnivača podlistka za mlade za koji je redovito pisala te je aktivna članica u nekoliko hrvatskih udruga – HKC *Bunjevačko kolo*, UBH *Dužijanca*, Udruga *Naša djeca* i HPD *Bela Gabrić*. Članica je tima za pravljenje programa za izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture a od 2022. je i vijećnica HNV-a.

► Koliko Vam vremena uzimaju sve te aktivnosti?

To nisu aktivnosti koje imaju kontinuitet tijekom cijele godine, to je periodično i raspoređeno kroz cijelu godinu. Malo mi je ljetu kritično, jer evo sada je bilo *Takmičenje risara* pa ako *Dužijanca* ima neko gostovanje mora se i to organizirati. Ali ove godine neće biti gostovanja jer se obilježava desetogodišnji jubilej od osnivanja udruge. Znači to je kompletan srpanj, pa ide kolovoz i velika *Dužijanca* i onda dođe već i kraj mog godišnjeg, tako da je bilo godina kada se nisam baš nešto ni odmorila, fizički. Međutim meni to psihološki bude dobro, jer je to nešto drugo u odnosu

na ono što primarno radim. A kada mi je teško, puno puta se sjetim jedne rečenice koju mi je pokojni svećenik mons. **Andrija Kopilović** rekao, koja glasi: »Tanja, ovo je vama netko ostavio i vi morate ostaviti budućim naraštajima. Ti i ostali mladi ste dužni nastaviti našu tradiciju i predati je dalje«. On me je zapravo i »uvukao« u priču *Bunjevačkog kola*, dok sam u *Dužijancu* ušla samostalno. Bude mi zaista nekada teško i ja to zovem »subotički sindrom«, a to je da smo previše perfekcionista. To je u neku ruku dobro jer pomjeramo granice ali mi se znamo posvađati i bude loša atmosfera jer želimo da sve bude savršeno. Tad bude taj gorak okus. Ali kada se sve to završi i dobijemo pozitivne odjeke, budem zadovoljna. Budu zadovoljni i svi ostali pa komentiramo u smislu »a bitno je da smo se mi posvađali, a u stvari sve smo dobro uradili«. Drma nas vrlo često taj »subotički sindrom«. To je nešto što se događa ne samo u poslu već u svakodnevnom životu. I tako ljudi štete sami sebi. Ubijaju sami sebe i svoje ideje a da ne kažem koliko tih nezadovoljstava nije izgovoreno i onda se to negdje učauri pa kasnije nastanu problemi.

► Kakva je situacija danas s udrugama mladih? Imate li saznanja o tome?

Mladi su aktivni kroz *Oratorij* pa kampove koje organizira **Bernadica Ivanković**, aktivni su i u *Bunjevačkom kolu* gdje je sada dobra atmosfera za rad. Dosta pratim društvene mreže i vidim da se mladi okupljaju dosta i to mi se sviđa jer, koliko vidim, živi mladež. I naravno pratim *Kužiš* i dopada mi se kako prate aktualne trendove i sve je tu – i nova tehnologija i tradicija i zajednica.

Osim toga imam dojam, ne znam kakva je sada situacija kod mladih udruga, ali čini mi se da se sada lakše dolazi do novca za funkcioniranje. Kada smo mi bili mladi držalo nas je to zajedništvo. Bili smo ekipa koja je gorjela za to što smo radili – da nešto uradimo i da mi, mladi Hrvati, živimo i budemo vidljivi i aktivni u zajednici. Često smo organizirali tribine i bili sudionici tribina koje su drugi organizirali o problemima mladih.

Voljela bih uključiti još mladih i da im predamo sve ono do čega smo mi i oni prije nas skupa došli, ali teško ih pridobijamo. Iako se puno krećem među mladima ne znam uvijek kako ih pridobiti.

► Obrazovala si se za rad u prosvjeti gdje radiš već šesnaest godina. Jesu li te aktivnosti u udruzi ometale u studiranju, karijeri?

Ne, dapače. O tome govori i priča vezana uz moje zaposlenje. Naime, dok sam bila aktivna u *KroV*-u mama mi je stalno govorila – što sad tu trčiš okolo, svašta nešto radiš, treba se posvetiti fakultetu, završiti ga na vreme, zaposliti se a ovo što ti radiš je samo mlaćenje prazne slame, trošiš vreme i tako to. Rekla sam joj kako to baš nije tako, kako susrećem različite ljude i primijećeni smo kroz naše aktivnosti. I uslijedi meni jedan telefonski poziv u siječnju 2009. godine. Javila mi se ravnateljica OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina **Ljiljana Dulić**, koja je za mene saznala preko novina, jer je bio moj intervju u *Hrvatskoj riječi* kada sam postala predsjednica *KroV*-a. Ona mi je rekla kako bi voljela da budem dio njezina tima. A tada mi je ostao još diplomski da uradim. Ja sam se oduševila i otišla na razgovor i pri-

hvatila raditi i predavati hrvatski jezik uz nastavnike koji su dolazili iz Hrvatske. Ispričavši to mami, tada sam joj rekla – e vidiš kako je bilo dobro što sam bila aktivna i što sam primijećena.

► **Nakon deset godina u Đurđinu, prešli ste u Osnovnu školu Ivan Milutinović u Suboticu.**

Da, sada je pet i pol godina kako radim u OŠ *Ivan Milutinović* u Keru. Jako sam voljela Đurđin, to mi je bilo prvo radno mjesto i nisam htjela otići odatle. Ali nisam bila primljena za stalno a i nisam radila kao učiteljica već sam svaštarila i predavala i hrvatski jezik, srpski jezik kao nematernalni, likovnu kulturu i građanski odgoj u višim razredima. To mi je u to vrijeme odgovaralo. Bilo je dobro za moj osobni rast jer sam se morala pripremati i dodatno obrazovati. Imala sam i vršnjački tim koji sam vodila i to je za mene ostalo vrlo dragocjeno i drago iskustvo.

Ali, nisam imala stalnu normu. Nekada sam imala 125 %, nekada 30 %, nekada 60 % što me je zabrinjavalo jer su mi i prihodi i staž varirali. A onda sam bila i prva generacija koja je završila lektorat. Kada sam završila lektorat imala sam sve uvjete zaposliti se u OŠ *Ivan Milutinović* i mada mi je bilo teško promijeniti posao, poslala sam životopis, poslije išla na razgovor i sada radim kao učiteljica u nižim razredima u nastavi na hrvatskom jeziku i primljena sam za stalno. To sam željela i za to sam se školovala i nikada ne bježim od novih iskustava i izazova.

► **Kakva su Vam iskustva u nastavi na hrvatskom jeziku? Što se promijenilo za tih šesnaest godina?**

Dok sam radila u Đurđinu imali smo raznorazne udžbenike pa, iako to nije mjerilo obrazovanja, kvalitetni i dobri udžbenici su velika pomoć u obrazovanju. Istina je, kažem, da udžbenici nisu sada u fokusu obrazovanja već ponekada radimo tematske dane, projektne dane i kroz igru se puno toga nauči. Ali o tim metodama nastave nemamo dovoljno edukacija i podrške što se tiče Ministarstva prosvete u Srbiji. Vidimo da to u drugim zemljama već hvata zamah i puno se radi, a od nas se očekuje da sami krenemo a kada dođe inspekcija onda oni gledaju neke druge stvari. Tako da smo dosta zbunjeni što se toga tiče. A što se tiče nastave na hrvatskom ona je dosta odskočila u odnosu na to kako smo nekada radili, uz pomoć štapa i kanapa. Dobijali smo udžbenike iz Hrvatske koji nisu bili prilagođeni nama, pa smo ih morali prilagođavati, kopirati, pa nemaš dovoljno primjeraka itd. A onda je polako počela stizati sve više potpora iz Hrvatskog nacionalnog vijeća i Republike Hrvatske. Opskrbljivanje kvalitetnim udžbenicima, lektirnim naslovima, kao i redovitim stručnim usavršavanjima uveliko je olakšalo rad u nastavi. Boravak na stručnim skupovima u Republici Hrvatskoj nam je davalo zamaha i ideja, a posebna vrijednost je bila što smo imali priliku završiti lektorat hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.

► **Je li se zainteresiranost roditelja za upis djece u hrvatske odjele promijenila za ovih dvadeset godina?**

U prosjeku i u principu nije. Što s jedne strane možemo tumačiti kako pozitivno, jer ako je broj upisane djece u nastavu na hrvatskom jeziku iz godine u godinu jednak, a ukupni broj prvašića je u konstantnom opadanju, može-

mo zaključiti kako u nastavi na hrvatskom jeziku zapravo dolazi do blagog povećanja. Ipak, gledamo li ukupan postotak upisane djece na hrvatskom jeziku u odnosu na broj pripadnika naše zajednice, svakako da ima jako puno prostora za napredak.

Voljela bih i apeliram na roditelje, čija su djeca pohađala nastavu na hrvatskom jeziku od vrtića preko osnovne do srednje škole, da srčanije prenose svoja pozitivna iskustva kada počne upis nove generacije. Mislim da je i inače u životu tuđe pozitivno iskustvo mnogo bolje od bilo koje druge kampanje. Mislim da je to najbolja kampanja. Jer prva se za neki proizvod neću odlučiti samo na osnovu neke jako dobro urađene reklame, već mi je zaista jako važno osobno iskustvo drugih. To bi moglo biti ključno, ne u smislu da punimo odjele, već zaista da svi mi radimo na kvaliteti i potičemo da naša nastava bude na visokoj razini. To je naše zrcalo i ponekad mi bude žao što nemaju sva djeca priliku iskusiti koliko puno radimo na kvaliteti i koliko im puno pružamo.

► **Zašto se onda roditelji Hrvati ne odlučuju upisati djecu u nastavu na hrvatskom jeziku u većem broju?**

Kontinuiran i posvećen rad vjerujem da će jednom i do toga dovesti. Na nama je da unaprijedujemo i održavamo

razinu izvrsnosti, a na roditeljima je da odluče. Nasuprot tome, imamo i učenike koji nisu Hrvati pa se upisuju u nastavu jer su išli u vrtić po Montessori programu i željeli su nastaviti tu priču. I zaista mi nastavljamo tu priču i radimo elemente Montessori programa i s prvašićima, a i kasnije. Došla sam do tog rješenja da više od 50 % aktivnosti radimo po Montessori modelu naročito u prvim godinama a i kasnije provlačimo Montessori model kroz sve elemente gdje se to može. Radimo i na tome da se povežemo sa školama u Hrvatskoj koje rade po Montessori programu kako bi poboljšali i podizali kvalitetu svoga rada. I zaista su djeca dobra. Nakon ljetovanja u Novom Vinodolskom pisala sam roditeljima poruku »hvala vam što ih tako lijepo odgajate u susudrnlji s nama«. Zaista su nam na ponos. Smatram da u nastavi na hrvatskom jeziku, od vrtića preko osnovne do srednje škole, a tu je naravno i Crkva, svi gledamo u istom smjeru. Svima nam je važno da djecu osposobimo da budu samostalni i izvedemo ih na pravi put. Zato i volim taj Montessori program i njihovu rečenicu »Pomozi mi da uradim sam«. Jer poanta je općenito obrazovanja na cijelom svijetu osposobiti djecu da budu samostalni, imaju empatiju i budu dovoljno brižni i za druge.

► **Pa ipak nasilje u školama, i među vršnjacima i prema nastavnicima, postaje sve veći problem?**

Ovo neko novo vrijeme i trčanje za novcem je donijelo to da se roditelji sve manje bave s djecom i to je ono što dovodi do problema. Djeca su željna pažnje, a jako puno ima problema kod djece kojima je sve dano a ništa im u stvari dano nije. A kad kažem ništa im nije dano, mislim nije im dano dovoljno pažnje i ljubavi. A što se tiče novih tehnologija vidimo kako djeca imaju već problem i s pisanjem. Njihova prva naučena reakcija je skrolovanje i nama svi brojeve i slova pišu od dolje, jer nisu prvo držali olovku već telefon i/ili tablet. Vodene boje su recimo nešto što je fantastično i tu se isto razvija taj momenat hvatanja kista, pisanja, crtanja. To radimo u Montessori programu i njeguju se potezi rukom koji su neophodni. Nisu samo roditelji krivi jer se stalno promovira kroz medije što se mora imati, što se mora kupiti i oni se jednostavno trude sve to osigurati. Kada smo mi odrastali možda nismo puno toga imali ali smo odrastali u igri sa svojom generacijom. A sad se ide na to da se djeci da sve ono »što ja nisam imao« ali nije u tome sreća i vidimo kako djeca nisu sretna sa svime time što imaju i sa svim tim aktivnostima na koje ih vode. Iz tog razloga rodila se ideja o Školi za roditeljstvo jer nisu djeca ta koja odlučuju već roditelji.

► **Što sve radite u HNV-u u okviru programa izvan-nastavnih aktivnosti?**

Program izvan-nastavnih aktivnosti u okviru HNV-a je zaista izuzetno bogat. Naša djeca imaju »problem« za koju izvan-nastavnu aktivnost se odlučiti. Radimo različite stvari počevši od jednostavnih izleta za učenike od prvog do četvrtog, zatim za učenike četvrtog, petog i sedmog razreda imamo program u Novom Vinodolskom, za sedmake se ovdje održava program profesionalne orijentacije. Za učenike šestog razreda postoji program razmjene učenika s učenicima iz Žrnovnice kod Splita. To je naša višegodišnja suradnja i po prvi puta je u planu uzvratni posjet da njihovi

učenici dođu kod nas na zimu. Osmaci imaju mali maturalac, petodnevnu ekskurziju po Hrvatskoj, a srednjoškolci veliki maturalac. Osim toga postoje i jednodnevni izleti poput Interlibera ili međusobnih posjeta učenika u Republici Srbiji. Zaista bogato.

► **Imaju li nastavnici danas autoritet u školi?**

Imaju, ali u manjoj mjeri nego ranije. Jednostavno je sve podređeno đacima, u smislu da kada se djetetu kaže da nešto uradi a ono nije raspoloženo, nemamo toliku ingerencija naložiti im to, bukvalno trebamo podilaziti djeci ako nisu raspoložena nešto uraditi. To su neki novi trendovi i jasno mi je da se ne želi vratiti stari sustav odgoja, i prava djeteta jesu važna, ali su važne prije svega elementarne potrebe djeteta a kada đaci zanemaruju obaveze u školi i pozivaju se na svoja prava, ja ih podsjetim da imaju i obaveze. Tu mislim da i roditelji i djeca, starija pogotovo, brkaju prava i obaveze, jer jako je važno da se fokusiraju i na ono što je njihova obaveza. Na primjer uraditi domaću zadaću. I ta presija da svatko bude odličan je nepotrebna jer smatram da odličan uspjeh nije garant generalnog uspjeha u životu. Ja to uvijek kažem roditeljima, ali su mnogi opterećeni tim globalnim moranjem »biti odličan«.

Država nas opterećuje s pretjeranim administriranjem a s druge strane smo ponekada izloženi pritiscima i uvredama od strane roditelja. Vjerojatno i država pokušava pronaći balans između nas i roditelja i zato vjerujem da bi Škole roditeljstva bile korisne. Roditelji iz silne ljubavi koju im žele pružiti ne znaju kako da im pomognu, a s druge strane nas doživljavaju kao neprijatelje. Smatram i da ne smijemo zatvarati oči pred problemima ili negativnim ponašanjem koja neka djeca pokazuju, i time ih zanemariti već treba razgovarati i baviti se s njima. Svako dijete samo teži ljubavi i želi biti prihvaćeno. S obzirom na sve uvjete rada, većina prosvjetara zaista radi svoj posao s ljubavlju i nama svima jeste cilj naše škole izvesti na pravi put. Oni su naša budućnost i neko tko će jednoga dana skrbiti o nama. Smatram izuzetno važnom i neophodnom suradnju roditelja i učitelja/nastavnika/profesora. Svi imamo isti cilj i nitko nikome nije i ne bi smio biti neprijatelj. Samo skupa možemo mnogo toga dobroga postići s našom djecom.

► **Što radi Aktiv učitelja i nastavnika na hrvatskom jeziku?**

Aktiv učitelja u koordinaciji HNV-a prati potrebe kadra u nastavi na hrvatskom jeziku poput izrade plana aktivnosti na kojima ćemo raditi zajedno, izleta ili pak nabave opreme. Tako smo prošle godine išli u katakombe u Petrovaradinu ali na način da to bude jedna avantura za učenike trećeg i četvrtog razreda a obišli smo i Spomen dom bana Josipa Jelačića. Također, stalno imamo edukacije iz Agencije za odgoj i obrazovanje iz Hrvatske. U tijeku je edukacija za 15 odgojitelja, učitelja i nastavnika u Splitu. U suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje, pored redovitih ljetnih seminara na primorju imamo i seminare tijekom godine u kontinentalnom dijelu Hrvatske kao i kod nas u Subotici kada dođu iz agencije. Te su edukacije prije svega jezične ali se i kultura provlači kroz sve. Ti su seminari jako dobri i korisni jer kroz njih unapređujemo svoj rad u skladu s promjenama i napretkom u obrazovanju.

Ivana Paradžiković, novinarka

»Okrenula sam život«

»Iz nemoći da zaštitim svoje najmilije kao dijete, izrasla sam u osobu koja se borila za pravdu i istinu, ali za druge, štitila nemoćne, marginalizirane, bila njihov glas«, kaže Ivana

Ivana Paradžiković višestruko je nagrađivana urednica i novinarka, koja je vodila emisiju »Provjereno« na Novoj TV, koja je u to vrijeme bila najgledaniji televizijski istraživački magazin.

Rođena je u Srijemskoj Mitrovici 1981. Prvih deset godina živjela je u selu Kukujevci. Kaže, poslije toliko godina malo je sjećanja ostalo na djetinjstvo u Kukujevcima, ali ona koja pamti su poput scena iz filmova o idealnom djetinjstvu. »Jedno posebno pamtim: ljetovanje, ne znam koji mjesec, ali vrijeme je berbe suncokreta. U stražnjem dvorištu ogromne prikolice pune sjemenja, prijatelj i ja zavučeni svatko u svoju. Sjećam se osjećaja, bockanja suncokreta po cijelom tijelu, jer sam bila u potkošulji i kratkim hlačicama. Potpuno uronjena u koštice, isplazila bih jezik, zalijepila na njega sjemenku, očistila plod u ustima, a koru pljunula što dalje u vis. Čisto zadovoljstvo. Imali smo veliko imanje, mnogo životinja koje su bile moji

prijatelji. Na svinjama sam jahala rodeo, bikovima uskakala glumeći toreadora. Bila sam, neki bi rekli neposlušna, a ja danas znam – samo živahna. Vječno u nekoj nepodopštini, na BMX-u. Bilo je to lijepo djetinjstvo, uvijek pun stol, graja za ručkom, obilje svega«, sjeća se Ivana bezbrižnih godina djetinjstva.

Cijeli život u prtljažniku Golfa dvojke

Odlazak iz Kukujevaca nije za Ivaninu obitelj bila racionalno donesena odluka, već borba za goli život. »Bježali smo, mama, tata i nas tri kćeri na stražnjem sjedalu. U prtljažnik Golfa dvojke spremili smo cijeli život i uputili se u nepoznato. Bilo je to na dan pada Vukovara, 18. studenog 1991. Mama je plakala, tata je nijemo stiskao volan. Nas tri smo šutjele jer nismo shvaćale što se događa. U nekom trenutku, mama je zavrištala, nešto je puklo blizu nas, čovjek iz autobusa nam je vikao da se okrenemo i vozimo nazad. Često se sjetim tog čovjeka koji nam je spasio život. Imala sam deset godina. Taman smo, netom prije, imali predstavu povodom dana škole. Par tjedana prije, plesali smo i pjevali na pozornici, posve nesvjesni kakav nam život scenarij priprema. Nisam se stigla oprostiti od prijatelja. Samo sam otrgnuta iz svog života. Dopisivali smo se cijelo vrijeme izbjeglištva, oni su mi slali pisma koja su obavezno započinjala: »Kada ćeš se vratiti?«, a moj bi odgovor uvijek bio: »Mama i tata kažu kako ćemo brzo kući«.

Iz Kukujevaca Ivanina obitelj prvo je otišla kod rodbine, a potom u Njemačku u samostan kod časnih sestara, u jednu sobu. »Nikako se nismo uklapali, nismo znali jezik. Starija sestra i ja, iako četiri godine razlike, išle smo u isti razred s drugom djecom izbjeglicama, strancima. Svako jutro je bilo vrlo traumatično kada bismo hodali do svog razreda na kraju dugačkog hodnika. Djeca iz škole bi nam napravila koridor kroz koji smo morali proći, rugajući se i govoreći 'scheisse auslander'. Nisam razumjela što to znači i zašto nam se rugaju. Nisam shvaćala da je razlog to što sam drugačija, što hodam u odjeći iz Caritasa, nekoliko brojeva većoj. Moj mozak to nije mogao procesuirati. Dugo me je kroz život pratio podcjenjivački pogled te djece iz hodnika škole u Böblingenu. Dugo sam im se dokazivala i cijeli život propitivala: ako ti odrežu korijenje u djetinjstvu, možeš li se ikada više igdje uklopiti«, kaže Ivana.

Njemačka joj je bila potpuni kulturološki šok, naspram Vojvodine koja je bila otvorena, kako kaže, multietnička, pa se obitelj odlučila preseliti u Hrvatsku. »Ljudi su mekani, topli, velikodušni. Nikako nisam mogla podnijeti hladnoću u ljudima u stranom svijetu. Izabrali smo Kutinu. Tamo su sestre i mene mogli upisati u školu. Iz tog perioda života pamtim samo sretne dane. Živjeli smo u jednosobnom podstanarskom stanu: mama, tata, nas tri, papagaj, pekinezer, ribica i hrčak. 'Gdje čeljad nije bijesna, kuća nije tijesna', govorila bi mama. Bili smo sretni, živi, zajedno. U Vojvodini su roditelji naporno radili, sada smo bili natiskani jedno na drugo u 36 kvadrata i bili smo nikad prisniji. Stan je bio u raspadnutom stanju. Ispadali su federi iz kauča na razvlačenje, pa je tata našao drvena vrata na smetlišu i stavljao ih u kauč ispod madraca. Fotelje bismo stavljali na ormar jer navečer kad razvučemo kauč nije bilo mjesta. Iza 20 sati, kada bismo razvukli pak kauč u kuhinji, znali bismo: nema više ni ica ni pića. Cipele su nam stajale na kadi u kupaonici, a ja bih učila na WC školjki jer je to bilo jedino mjesto gdje sam imala mir. Roditelji su nas voljeli, u ničemu nismo oskudijevali. Bilo je dana kad nismo imali za kruh, ali uvijek bi se neka-ko izvukli. Bili su preponosni da primaju pomoć za izbjeglice. Tata je bio vješt majstor, uvijek bi smislio nešto«, opisuje Ivana svoj život prvih godina u Kutini.

Djedov pelcer

Poštovanje prema novinarskoj profesiji Ivani je usadio djed. Tijekom rata u Hrvatskoj, jedine informacije koje su imali u Vojvodini dolazile su preko Hrvatske radiotelevizije. »Dnevnik se u našoj kući gledao bez treptaja. Djed bi samo ušetao u sobu, prebacio na dnevnik i tumačio nam značaj informacija. Oduvijek je htio da budem novinarka, ali djed nije bio osoba čiji sam san željela ostvariti. Bio je grub, autoritativan, nasilan. Ljudi ga nisu cijenili, već ga se bojali. Umro je dok sam bila u srednjoj školi, matematičkoj gimnaziji. Nije doživio nagli obrat i moju odluku da upišem novinarstvo na kraju četvrtog razreda. Sada mi je jasno koliko sam bila predodređena za tu profesiju. Iz nemoći da zaštitim svoje najmilije kao dijete, izrasla sam u osobu koja se borila za pravdu i istinu, ali za druge, štitila nemoćne, marginalizirane, bila njihov glas«, kaže naša sugovornica.

Na televiziji je Ivana Paradžiković od 2003. godine. Jednostavno je kao studentica došla na vrata direktora Nove TV **Branka Vukšića**, pokucala i zamolila da uči zanat kod njih. Ali nije slučajno od svih medija odabrala baš televiziju.

Kakva su Vaša iskustva sa sugovornicima? Mislite li da ljudi danas imaju hrabrosti stati pred kameru i javno progovoriti o nepravdi?

U početku »Provjerenog« smo imali s tim problema, pojasniti i objasniti ljudima tko smo i što smo i da možemo pomoći. Kasnije su nam bez problema, hrabro stajali pred kamerama i pričali najstrašnije, najpotresnije detalje iz svog života, znajući da njihovo povjerenje nećemo iznevjeriti i da ćemo se izboriti za njih. Tako je i bilo. Ljudi su nevjerojatni – kad vide da ste stvarni, da vam je stalo, otvaraju srca i duše. Samo im treba dati priliku.

»Imala sam rad zbog kojeg mi je profesor s fakulteta ulio nadu kako bi me televizija mogla zaposliti. Tema je bila multinacionalna korporacija, a ja sam s kamerom uspjela snimiti nemoguće. Profesor je prepoznao moj talent za istraživačko novinarstvo i potaknuo me. Doista je važno u životu djeteta imati samo jednu osobu koja vjeruje u njega. Dopustili su mi da se 'muvam' po televiziji, i nakon nekoliko mjeseci volontiranja, odlučili su me početi plaćati. Mojoj sreći nije bilo kraja. Iako sam uz taj posao morala raditi još dva kako bih mogla preživjeti, radila sam ono što volim i bila neizmjereno zahvalna na prilici. U to vrijeme RTL je dolazio u Hrvatsku i ja sam bila prva novinarka koju je direktor programa **Siniša Bevanda** poveo sa sobom. RTL još nije dobio koncesiju, sjedili smo u stanu na Zrinjevcu, ali opet sam imala priliku učiti i raditi ne-

što novo. Prošla sam doslovno sve korake televizijskog posla: news, produkcija, pisanje scenarija. Prvu nagradu u životu, *Večernjakovu ružu*, dobila sam s kolegama zbog formata na RTL-u 'Život nogometaša', dokumentarne emisije koja je pratila živote naših reprezentativaca koji su 1998. osvojili broncu na svjetskom prvenstvu. I danas mi je mило kad se sjetim tog projekta», kaže Ivana.

No, širem gledateljstvu poznata je po emisiji »Provjereno« Nove TV, u kojima je pokušavala pomoći drugima. Ivana kaže kako to za nju nije bio posao već životna misija, emisija koju je živjela cijelim bićem. »Živjela sam tu emisiju. Danas, kad se osvrnem na sve uspjehe, sve ljude kojima smo pomogli, sa zadovoljstvom se osmjejujem. Bili su to baš dobri dani. Ponekad bih se našla usred nečije tragedije, ali umjesto da me to slomi, postalo je moj način da doprinesem svijetu, barem malo«, kaže Ivana te dodaje kako je »Provjereno« njen najvažniji medijski projekt. »Ta je emisija bila mnogo više od projekta, bila je veća od nas samih koji smo je stvarali. Ogromnu smo cijenu plaćali za izvrsnost koju smo ostvarivali«, kaže Ivana.

Mediji – i oružje i alat

»Mediji su oduvijek bili važna poluga demokracije, međutim društvene mreže su dovele do devalvacije novinarstva kao struke. Informacije se plasiraju prevelikom brzinom, bez kriterija, bez odgovornosti, bez kritičkog stava. Žalosti me to, ali jednostavno takvo je vrijeme i treba mu se znati prilagoditi. Mediji mogu biti i oružje i alat. Važno je kako ih koristimo«, kaže Ivana koja još uvijek vjeruje da ima onih koji i danas novinarstvo vide kao

poziv, a ne samo posao. »Želim dodati kako, unatoč svemu, vjerujem da još uvijek ima onih koji novinarstvo vide kao poziv, a ne samo posao. I to mi je misija koju imam na umu svaki put kada ulazim studentima u učionicu na Sveučilištu u Dubrovniku. Ako samo jednoj mladoj osobi prenesem tu strast i ljubav, uspjela sam. Nedavno sam dobila informaciju kako je jedna djevojka kojoj sam predavala upisala novinarstvo u Zagrebu. Neizmjereno sam bila sretna. Možda sam u njezinom životu ja onaj jedan čovjek koji je vjerovao u nju«, kaže Ivana.

Među nagradama koje je dobila za svoj dosadašnji rad Ivana posebno izdvaja nagradu »Krunoslav Sukić« za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava. »Izuzetno sam bila ponosna što me javnost percipira kao mirotvorca, jer rat je najgore od ljudske vrste. Svim sam se silama trudila održavati mir. U javnom prostoru širiti toleranciju, prihvaćanje, suživot. Iako mi je rat obilježio život, odgojena sam da ne mrzim, ne generaliziram. Nagradu sam tada posvetila **Aleksandri Zec**, djevojčici koja je tih ratnih godina imala godina kao i ja. I baš poput mene, odjednom se, u svom domu, našla 'na krivoj strani'. Ja sam, za razliku od Aleksandre, samo imala sreće. Tih se dana obilježavala obljetnica tog stravičnog zločina i taj se dan u javnom govoru počela pojavljivati izjava o medijski prenapuhanom zločinu. Prestravilo me to i u govoru zahvale sam joj posvetila tu nagradu. Nažalost, u dijelu javnosti taj čin je doživljen kao antihrvatski. Postala sam tada četnikuša. Zanimljivo, od ustaše 90-ih u Vojvodini, preko 'scheisse ausländera' u izbjeglištvu u Njemačkoj, do četnikuše 2016. u Hrvatskoj. Ali hej, davno sam spoznala tko sam, više ne patim ako se ne uklapam u ono što ljudi od mene očekuju«, kaže Paradžiković.

Ova rođena Kukujevkanka danas predaje na sveučilištu u Dubrovniku te ima svoju firmu za edukacije, konzultacije, produkciju i odnose s javnošću. »Novinarstvo ti da kompetencije kojih uopće nisi svjestan dok radiš taj jedan posao. Sada otkrivam što sve znam. Puštam život da me vodi, a ja ga samo pratim«, kaže Ivana.

Ivana za sebe kaže da je zbog karijere zane-marila privatan život, ali sada je vrijeme kada se sve vraća u ravnotežu. Velika strast i ljubav su joj putovanja. »Okrenula sam život. Nisu više poslovni pothvati ti oko kojih se vrti moj život, već život sam po sebi. Provodim ga s obitelji, prijateljima, u prirodi... i iz toga se događaju poslovne suradnje. Putovanja su postala moj bijeg i povratak sebi. Kad se popnem na planinu, svijet izgleda ljepše, a problemi manji. A to stvarno pomaže kad se vratim za stol i počnem raditi«, kaže Ivana, a na pitanje hoćemo li je uskoro vidjeti u još nekom televizijskom izdanju, odgovara: »Tko to zna. Život je nepredvidiv i čudesan. Ako se dogodi prava prilika, možda me opet vidite na ekranu. Do tada, uživam u svakom trenutku i čekam da mi život donese nove izazove«.

Ono što još nije uradila to je odlazak u Kukujevece. Hoće li se to dogoditi i kada? Kaže prepustit će životu da odigra karte. »To je radnja dokumentarnog filma kojemu nije bilo suđeno u tom trenutku kada sam ga snimala. Željela sam otići kući u Kukujevece. Obitelj iz Čepina koja je s djedom zamijenila kuću, također je morala ostaviti svoj dom. Znam da sam tamo dobrodošla. Kada je predsjednik **Josipović** išao u posjet vojvođanskim Hrvatima, mislim 2015., bio je baš u Kukujevcima. Pojasnila sam tada kolegama s Nove TV koji su ga pratili gdje je moja kuća i oni su doista otišli, snimili mi je, razgovarali s čovjekom koji me pozvao da dođem kad god poželim. Ali za taj korak treba hrabrosti. Dosta sam boli zakopala u sebe te godine, nisam sigurna da

sam spremna suočiti se s njom. Prepustit ću životu da odigra karte, oduvijek sam mu vjerovala i nikada me nije iznevjerio. To je priča koja još čeka svoj epilog, i možda će jednog dana biti ispričana na pravi način.«

S. D.

Dogovorena suradnja dvaju ministarstava

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov** i ministrica prosvjete prof. dr **Slavica Đukić Dejanović** razgovarali su četvrtak, 11. srpnja u Palači Srbija o suradnji u provođenju politike Vlade Republike Srbije u oblastima neposrednih nadležnosti dvaju ministarstava.

Đukić Dejanović je kazala kako gotovo šest posto učeničke populacije, odnosno više od 38.000 učenika u Srbiji koristi svoje ustavno pravo i obrazuje se na svom materinjem jeziku. Dodala je i kako ova dva ministarstva na ovom polju uspješno surađuju, ali da je cilj da se ovaj dio obrazovnog sustava dodatno unaprijedi, što zahtijeva intenzivniju suradnju u narednom periodu. Ministrica Đu-

kić Dejanović istakla je kako je obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina jedno od osnovnih vrijednosti obrazovnog sustava u Republici Srbiji.

Ministar Žigmanov je naglasio kako se Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog zalaže za cjelovitu i dosljednu inkluziju pripadnika nacionalnih manjina, ne samo u obrazovnom sustavu, već i kad je riječ o drugim segmentima društva. Dodao je kako je građanski odgoj izuzetno važan predmet koji može u sebe inkorporirati znanja o ljudskim i manjinskim pravima, ali i pomoći kod razvijanja empatije i drugih pozitivnih stavova u učeničkoj populaciji.

Dužijanica 2024. – Takmičenje risara

Ako nije otac, onda je sin – Kujundžić i Juhas ponovno najbolji

»Moraš volit ono što očeš da radiš. Ako ne voliš, onda nemoj ni počimat, jel nećeš uradit kako triba«, kaže Ruža Juhas

U z središnju proslavu *Dužijance*, jedna od najvećih manifestacija ove žetvene svečanosti – *Takmičenje risara*, održano je 13. srpnja na njivi pokraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu.

Tko će biti najbolji risarski par ove godine znalo se već na smotri risara, kada su se pojavili neprikosnoveni pobjednici **Marinko Kujundžić** i **Ruža Juhas**.

Kad se voli što se radi

Oni su, što smo vidjeli svi, prvi i uradili posao, te su njihove *krstine* bile *sadivene* (složene), a *strnjika pograbljena* još dok su drugi kosili. Kako je Kujundžić – ovog puta sin, rekao: »Sve dok snaš Ruža mogla i htjela raditi, za risara će imati jednog od Kujundžića, mene ili moga oca«. A snaš Ruži, koja »gazi« 77. nije smetala ni *zvizda* koja je upekla, pa kaže: »Meni nije vruće, ja ovo volim raditi. Još sam i krov ispekla za risarski ručak«, pohvalila se ova vrijedna žena i pojašnila kako je ona na *Takmičenju risara* već 32. put. »Kad ja ovo volim raditi. S 12 godina

sam počela rukovetat, pa sad valjda već znam uradit. Risaruša mora lipo slagat snopove, da nema vlača na sve strane, kako bi se posli lakše sadivale krstine i oma sve ide brže.« Na pitanje je li joj teško raditi na ovoj vrućini, sugovornica je odgovorila: »Nije teško, nikad mi nije teško raditi. Malo sam se osvežila vodom i ajmo dalje«, a usput nam je dala i životnu poruku: »Moraš volit ono što očeš da radiš. Ako ne voliš, onda nemoj ni počimat, jel nećeš uradit kako triba«.

Očito je da ovaj posao voli i njen risar Marinko Kujundžić koji kaže: »Dobra risaruša je pola posla, a druga polovina je dobra *kosa*, tehnika, dobra volja... Otac je s ovim krenuo 1991. godine, a ja sam se 1996. godine sa svojih 13 godina prvi puta oprobao. Naredne četiri godine sam se natjecao u mlađoj kategoriji i onda sam prešao u odraslu. Nisam se natjecao svake godine, ali sam 25 godina u ovoj odrasloj ekipi kosaca. Ovo je način da vidimo i podsjetimo se kako se nekad radilo i koliko su ljudi napora ulagali u ovaj posao. Svako vrijeme ima svoju muku. Nekada je to bio težak fizički posao, a danas se

mučimo s cijenom, tržištem... Nije bilo lako ni onda, a nije ni sad. Mislim da je nekada bilo veće zadovoljstvo u ovom radu. Ljudi su radili i poslije se radovali urađenom, a danas samo trčimo i nemamo vremena ni za sebe ni svoje bližnje», kazao je Kujundžić.

Drugo mjesto ponijeli su mladi **Zdenko Kujundžić** i **Jelena Vidaković Mukić** koji daju nadu za budućnost, dok je treće mjesto pripalo već iskusnima **Andriji Tumbasu** i **Emeri Poljaković**.

Uz spomenute risare, među natjecateljima su bili i risari iz: Đurđina, Tavankuta, Žednika, Subotice, Županje, Gornjih Hrgova, Mužlje, Crne Bare, Sente i Novog Orahova.

Natjecalo se i u kuhanju tarane, te su i ovdje proglašeni oni najbolji, a tarana je »nestala« i u onim »manje dobrim« *katlankama* i kotlićima. Nagrada za najbolju taranu otišla je u Sombor, i to u ruke kuharicama: **Snežani Beretić** i **Kristini Vuković**. Drugo mjesto pripalo je *Profesorima* **Saši Milankoviću** i **Jadranci Ljubojeviću**, a treće mjesto ponijeli su *Vatrogasci* **Tavankut** odnosno **Pere Stantić** i **Joso Francišковиć**.

Ovom prilikom uručena je i zahvalnica **Rozaliji Bajić**, koja je proteklih 30 godina aktivno sudjelovala na ovoj manifestaciji.

Takmičenje risara prepoznatljiv brend

Uz već ustaljeni program koji su posjetitelji mogli vidjeti, poput pletenja uža, risarskog ručka, kosidbe, *sadivanja krstina*, starih strojeva, starih vatrogasnih kola (prikaz su izveli vatrogasci DVD Bajmak), folklornog nastupa HKC-a *Bujevačko kolo*, štandova s rukotvorinama, fancima i promotivnim materijalom UBH *Dužijanica*, zbog vremenskih uvjeta izostala je dječja igra *kasalisica*. Kompletan program prilagođen je visokim temperaturama, ali je kontinuitet održan.

Na *risarskom ručku*, koji je kao i uvijek najposjećeniji dio dana, poslužen je domaći *kruv*, slanina, *kiselna* (kiselom mlijeko), crni luk i crvena paprika, a sve to zahvaljujući

organizaciji UBH *Dužijanica* i vrijednim ženama koje su danima prije pripremale.

»Sve što smo ponudili posjetiteljima za *risarski ručak* je zapravo ono što sami proizvedemo. Prije godinu dana smo stupili u vlasništvo ovog risarskog salaša i to nam olakšava sve pripreme i samu organizaciju. Planiramo tu izgraditi višenamjensku sjenicu i otkupiti još dio zemlje, kako bi mogli pozicionirati i druge objekte koji će biti u funkciji održavanja *Takmičenja risara*«, rekao je direktor UBH *Dužijanica* **Marinko Piuković**.

»Manifestacija *Takmičenje risara* je postala svojevrsni brend, kao i sama *Dužijanica* koja je brend bunjevačkih Hrvata na ovim prostorima. Ova manifestacija je daleko poznata, ne samo u našoj zemlji nego i u regionu, a osim pripadnika naše zajednice tu dolaze i pripadnici drugih zajednica i to čini veliko zajedništvo. Udruga bunjevačkih Hrvata čini velike napore da se ova manifestacija, kao i sve druge održe u ovakvom broju i veličini. Na tome im čestitamo i Hrvatsko nacionalno vijeće će im i ubuduće, u svim narednim događanjima pružiti podršku«, rekla je predsjednica IO HNV-a **Karolina Bašić**.

U ime Grada Subotice manifestaciji su nazočili član Gradskog vijeća Grada Subotice **Srđan Samardžić**, koji je i zvonom označio početak natjecanja, te članica Gradskog vijeća Grada Subotice zadužena za obrazovanje i kulturu **Milanka Kostić**. U ime Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici nazočio je konzul savjetnik **Zdravko Vincelj**, te su prisustvovali i predstavnici hrvatskih institucija, udruga i brojnih medija. Sudjelovanje bandaša i bandašice je uobičajeno, no ovoga puta bandaš **Slađan Bošnjak** svrstao se na prvo mjesto bandaša koji su (jasno u novije vrijeme) ručno kosili žito, istina samo revijalno, ali je bar pokazao da zna, a sve to budno je ispratila i ovogodišnja bandašica **Lucija Ivanković Radaković**.

Takmičenje risara održano je po 57. puta, a ovoga puta domaćini su bili **Nada** i **Antun Skenderović**.

Ž. V.

U tijeku 39. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

Naše šaptačice slami

»Slama je vrlo specifična, s njom treba znati, treba joj možda nekad nešto i šapnuti, biti s njom nježan, ponekad malo grub. Tek onda ona pokaže svu svoju ljepotu, sve svoje boje – bijelu, srebrnu, zlatnu, ružičastu, koje nâs slamarke, nâs koje šapuće-mo slami svaki put iznenade«, kaže slamarka Jozefina Skenderović

Svečanim programom u dvorištu tavankutske Galerije, u petak, 12. srpnja započeo je 39. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame, koji završava u subotu, 20. srpnja. Od ponedjeljka do petka Gupčeve su slamarke u okviru radionica održanih u OŠ Matija Gubec u Tavankutu svoju vještinu i znanje u osnovama slamarstva prenijele na zainteresirane polaznike 13. Seminara bunjevačkog stvaralaštva.

Slamarstvo – umjetnički stvaralački pokret

Prigodom otvorenja, rezultate prošlogodišnjeg saziva predstavila je voditeljica slamarskog odjela HKPD-a Matija Gubec Marija Rukavina Prčić ističući kako je prethodna godina bila izuzetno plodna za Koloniju te kako je tijekom 38. saziva nastalo 38 radova.

vo 40 godina traje kolonija naive u tehnici slame. Može li netko biti ponosniji od nas koji baštinimo umjetnost, stvaralaštvo u tehnici slame? Jer ne prave se samo krune, perlice, slike, vi ste stvorile jedan umjetnički stvaralački pokret. Kada smo se odlučili nominirati slamarstvo na nacionalnu listu u Srbiji, znali smo da je slamarstvo jedan od onih 22 elementa nematerijalne kulturne baštine s kojim možemo potpuno čisto krenuti u Muzej Vojvodine. Taj je materijal otišao u Beograd, znamo da će postupak trajati dugo, ali za nas je slamarstvo umjetnost koja postoji kao živa praksa i koja je pravi marker nacionalnog identiteta Bunjevaka Hrvatica. U tome je čitava važnost nominacije. I kada jednog dana, možda poslije 3-4 godine, bude na listi u Srbiji napisano – slamarstvo kao umjetnost bačkih Bunjevaka Hrvatica, znat ćemo da je taj element dio naše baštine.«

Voditeljica Antonija Rudić podsjetila je nazočne na Margu Stipić, slamarku koja je postavila temelje ovog likovnog stvaralaštva u Tavankutu te bila jedna od prvih sudionica tavankutske kolonije slamarki od osnutka. Kako je dodala, ove godine se krenulo u nominaciju slamarstva na listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Srbiji, a taj je postupak inicirao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Galerijom Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu.

Ravnateljica ZKVH-a Katarina Čeliković pojasnila je koliko je važno naslijeđe koje imamo držati živim: »Goto-

Ovogodišnji saziv kolonije slamarki otvorila je njezina sudionica od samoga osnutka te dugogodišnja voditeljica slamarskog odjela Gupca Jozefina Skenderović.

»Gospođa Snježana Jurčić iz Hrvatske matice iseljenika za mene kaže da sam šaptačica slami. Nisam jedina, ovdje nas ima puno šaptačica slami. Slama je vrlo specifična, s njom treba znati, treba joj možda nekad nešto i šapnuti, biti s njom nježan, ponekad malo grub,

do jedne granice, jer će se pocijepati. Tek onda ona pokaže svu svoju ljepotu, sve svoje boje – bijelu, srebrnu, zlatnu, ružičastu, koje nâs slamarke, nâs koje šapuće-mo slami svaki put iznenade. Slama ima još jednu vrlo važnu osobinu ako je tretirate kako treba, a to je trajanje. Najstariji predmet od slame na ovim prostorima je kruna koju su napravile članice Katoličkog divojačkog društva 1925. godine za proslavu Dužijance, a među njima su bile i naše Tavankučanke. Ta je kruna darovana Etnografskom muzeju u Zagrebu gdje je i danas.«

Voditeljice i sudionice slamarske radionice

Od ponedjeljka do petka u OŠ *Matija Gubec* odvijala se slamarska radionica za nekolicinu polaznica Seminara bunjevačkog stvaralaštva, te dvije djevojčice iz Subotice.

Voditeljica slamarske sekcije HKPD-a *Matija Gubec* **Marija Rukavina Prčić** pojasnila je što se na njoj radilo tijekom pet dana: »Započeli smo je s osnovama tehnike rada sa slamom, pa smo tako krenuli s čišćenjem, peglanjem ili ravnanjem slame, a potom ćemo sjeckati željene oblike i lijepiti je. U ponedjeljak je bio cvjetni program gdje smo izrađivali čestitke i minijature, što je nekako najlakše. Narednih dana smo izrađivali perlice i ostalo za što su polaznice pokazale zanimanje«.

Jedna od voditeljica radionice je **Marija Gabrić**, članica slamarske sekcije *Gupca* već 20 godina, koliko je i sudionica kolonije slamarki.

»Sa slamom sam počela radit 2004. godine kad sam očla u penziju. Imam puno godina, 86, znači i kad sam počela s tim bila sam gotovo stara. Mislila sam da neću moć, al samo triba volit. Ja sam sa salaša, radila sam ris ručno, ja sam u tom odrasla, s tim sam rođena, s tim sam živila. Onda smo od slame pravili prstene, a kad sam očla u penziju, javila sam se **Jozefi** koja je rekla da dođem i da nema veze koliko sam godina. Ja sam to zavolila i stvarno uživam to radit i dan danas. Svake godine sam bila na koloniji, a i na radionicama otkako ima polaznika na Seminaru bunjevačkog stvaralaštva«, kaže ona.

Ana Šujić je šest godina članica slamarske sekcije *Gupca* i šesti put sudjeluje na koloniji:

»Polaznike radionice učimo tehnikama obrade stabiljke slame, njezinom siječenju, vlaženju, peglanju, potom ide lijepljenje, krojenje i oblikovanje željenim oblicima. S njima na koncu napravimo čestitku, minijaturu, ukasimo jaje ili kuglu. Znači ako radimo cvjetne dezene, prvo pripremimo razne cvjetice i onda radimo lijepljenje s listićima te uobličimo to u neki prigodan suvenir.«

Željka Turković, polaznica iz Karlovca: »Do sada još nisam vidjela kako se radi sa slamom, ali sam vidjela slike od slame. Ne mogu opisati koliko me je to zainteresiralo, pa sam gledala i jednu emisiju o slamarstvu i dugo sam imala želju to raditi. Ove godine mi se to ostvarilo i jako sam sretna što sam tu. Prvi put sam u Tavankutu ali sam već čula za Seminar na koji su dolazili moji prijatelji a sad sam i ja s njima. U Karlovcima se ne radi sa slamom, mi imamo heklanje, vezenje, šlinganje, štrikanje, a slama je uistinu nešto jedinstveno, velika umjetnost i svaka čast ženama koje rade s njom, divim im se«.

Staša Vasić, 8 godina, iz Subotice:

»Mama mi radi ovdje u školi u uredu pa sam došla s njom kad je rekla da ima radionica slame i baš sam se

obradovala. Do sada sam već pravila tepihe od slame, pa čestitku za mamu i baš je bilo super. Raditi sa slamom me je naučila jedna žena, a bile su i dvije djevojčice pa smo se družile«.

Katarina Veljković, 8 godina, iz Subotice: »Došla sam u Tavankut kod sestre od tetke, s njima sam tu i prvi put radim sa slamom. Treba biti dosta nježan s njom, ali nije teško, uspjela sam već puno stvari napraviti, a sad ćemo praviti cvijeće«.

Zatvaranje 39. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame te 13. Seminara bunjevačkog stvaralaštva bit će održano sutra (subota, 20. srpnja) na etnosalašu *Balažević* u Tavankutu, s početkom u 19 i 30 sati.

I. Petrekanić Sić

Dužijanica u Žedniku

»Dužijanica je naše 'hvala' Gospodinu«

Svečanim euharistijskim slavljem u nedjelju, 14. srpnja, proslavljena je *Dužijanica* u Žedniku. Veliki ovogodišnji bandaš bio je **Vladimir Šarčević**, a bandašica **Mirela Skenderović**, mali bandaši su **Marijana Sekulić** i **Damjan Temešvari**, dok je krunu od žita i ove godine napravila **Ruža Davčik**.

Misno slavlje predvodio je župnik susjedne đurđinske župe **Daniel Katačić**, uz koncelebraciju mjesnog župnika **Franje Ivankovića** i predsjednika Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* mons. **Andrije Anišića**.

Kako je u propovijedi istaknuo preč. Katačić, ova manifestacija prigoda je reći »hvala« Bogu.

»Draga braćo i sestre, tek kad prepoznamo da je sve što imamo dar od Boga slavlje *Dužijance*, ima smisla. *Dužijanica* nas, možemo reći, upućuje na potrebu da se odužimo za ono što smo primili. *Dužijanica* je naše 'hvala' Gospodinu bez kojega naša zemlja uz sav naš trud ne bi rodila rodnom. Stoga slobodno možemo reći da bunjevački Hrvat koji ne

slavi *Dužijancu*, koji se ne želi odužiti Bogu, ima u sebi duboko narušen smisao svog odnosa prema Bogu jer želi od Boga samo primati, a kad treba zahvaliti, smišlja što će novo tražiti. Zahvalnost prema Bogu uči nas jed-

Dužijanica u Lemešu

Bogu hvala

HBKUD *Lemeš* proslavilo je u Lemešu, 14. srpnja 24. *Dužijancu*. Bandaš i bandašica ovogodišnje *Dužijance* su **Ervin Šipoš** i **Maja Ačai**, a mali bandaš i bandašica **Saša Kovač** i **Mia Petreš**. Misa zahvalnica održana je u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije, a misu je predvodio župnik iz Telečke **Árpád Pásztor**.

»Imam deset godina i drago mi je da sam mali bandaš. Tata je isto nekada bio bandaš«, kaže s ponosom desetogodišnji Saša Kovač.

»Ovo je 24. *Dužijanica*, što znači da je pred nama izazov za narednu godinu kada slavimo 25 godina od naše prve proslave *Dužijance*. Želja nam je da naredne godine okupimo sve bandaše i bandašice kako bi zajedno proslavili«, kazala je predsjednica HBKUD-a *Lemeš* **Marija Bagi**.

Nakon mise kruh je predan predsjedniku Savjeta MZ **Istvánu Sevaldu**.

»Lijepo je danas bilo vidjeti mlade u nošnjama, zahvaliti se Bogu za uspješnu žetvu, kruh. Hvala

Dužijanca 2024. – najava

nostavnosti, uči nas nenavezanosti, uči nas postavljati vremenite stvari na pravo mjesto. Vremenite stvari nisu same po sebi loše, to postaju onda kad od njih pravimo bogove. A ako samo stječemo i nismo vremena zahvaliti Bogu, onda ne možemo ni prepoznati koliko smo gurajući Boga iz svog života uzdigli sebe na njegovo mjesto», istaknuo je preč. Katačić.

Bandašicino kolo održano je u dvorištu župe, a prethodio mu je kulturni program na temu slamarki s područja Žednika.

J. D. B.

članovima HBKUD-a *Lemeš* što čuvaju ovaj stari običaj zahvale», kazao je Sevald.

Prije *Dužijance*, 11. srpnja, održana je likovna kolonija na kojoj su sudjelovali članovi Likovne udruge *CroArt* iz Subotice i umjetnici iz Lemeša.

Z. V.

21. srpnja – *Dužijanca u Tavankutu* – crkva Presvetog Srca Isusova, Tavankut – u 10.30

24. srpnja – Postavljanje izloga u središtu grada za natjecanje aranžera izloga – Subotica – tijekom dana

24. srpnja – Otvorenje izložbe s *Božjom pomoći* na temu *Žito i motivi poljoprivredne djelatnosti u arhitekturi Subotice* – ispred stubova Narodnog kazališta, Subotica – 19 sati

27. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 18 sati

28. srpnja – *Dužijanca u Maloj Bosni* – crkva Presvetog Trojstva u Maloj Bosni – 10 sati
– Konjičke utrke *Dužijanca* – Gradski hipodrom, Subotica – 14 sati

od 29. srpnja do 9. kolovoza – radionica čišćenja žita i pletenje vijenaca – dvorište župe sv. Roka, Subotica

1. kolovoza – Izložba slika s XXVII. Međunarodne likovne kolonije *Bunarić* – HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati

od 1. do 3. kolovoza – XXVIII. Međunarodna likovna kolonija *Bunarić* – HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica

4. kolovoza – *Dužijanca u Đurđinu* – crkva sv. Josipa Radnika, Đurđin – 10 sati

– *Dužijanca u Mirgešu* – dvorana mjesne zajednice, Mirgeš – 18 sati

8. kolovoza – *Književna večer* u organizaciji Katoličkog društva *Ivan Antunović* – svečana dvorana HKC-a *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati

9. kolovoza – Izložba rukotvorina – Gradski trg, Subotica – tijekom dana

– Izložba radova od slame nastalih na XXXIX. sazivu Prve kolonije naime u tehnici slame u Tavankutu – predvorje Gradske kuće, Subotica – 19 sati

– *Tamburaška večer* – Gradski trg, Subotica – 20 sati

– predstavljanje bandaša i bandašice i izbor pratilaca, proglašenje najljepšeg izloga – Gradski trg, Subotica – 20.20 sati

10. kolovoza – *Svečana Večernja* – katedrala bazilika sv. Terezije Avilske, Subotica – 18 sati

– polaganje vijenaca od žita na spomenik Risaru i spomen-bistu Blaška Rajića – park ispred Gradske kuće, Subotica – 19.30 sati

– *Skupština risara* – Gradski trg, Subotica – 20 sati

– Nastup folklornih ansambala – Gradski trg, Subotica – 20.20 sati.

Vizija agencije *Visions*

»Knjigovezački posao je jako spor, ima mnogo faza kroz koje treba proći. Misao vodilja u cijelom procesu restauracije je kako knjiga ne smije biti oštećena, ni po koju cijenu. Iskreno, mogu slobodno reći kako posao restauracije knjiga spada u neki vid umjetnosti«, kaže Stevan Sič

Agenciju za marketing i dizajn *Visions* u Subotici **Stevan Sič** je osnovao 2001. godine, kako kaže, silom prilika. Dugo godina radio je kao strojarski tehničar u subotičkoj tvornici Sever, a tijekom svih tih godina tisak mu je bio hobi. No, nije ni slutio da će mu hobi prerasti u posao kojim se bavi već dulje od dva desetljeća. Na početku svog posla bavio se sito tiskom, a kasnije je došla ideja da započne vlastiti biznis.

»Otvorio sam Agenciju za marketing i dizajn *Visions*, pa sam se nekako više bazirao na rad same agencije nego na tisak. Prihvatio sam tada da radim poslovno-gospodarski katalog Grada Subotice, razne reklamne materijale, nisam bio u poziciji odbijati poslove, pa sam

prihvaćao čak i tiskanje maturalnih radova koje sam sebi obećao da više neću raditi«, kaže Sič.

Pored raznih događanja, skupova, reklamnih kampa-
nja koje je njegova agencija radila, Sič izdvaja turnir u Street basketu ispred Gradske kuće u Subotici koji je organizirao uzastopno sedam godina.

»Ono što sam primijetio je kako su djeca prepuštena sama sebi i kako se nitko ne želi baviti organiziranjem događanja gdje će se oni okupiti, igrati svoju igru, steći nova poznanstva i pokazati svoje umijeće u sportu kojeg igraju s tolikim žarom. Turnir se održavao za djecu od četvrtog do osmog razreda, baš onaj uzrast kada se opredjeljuju kojim sportom se žele baviti. Sada umjesto

turnira organiziram koncerte za Svjetski dan glazbe u suradnji s Muzičkom školom Subotica, kao i s osnovnim školama István Széchenyi iz Subotice i *Matija Gubec* iz Tavankuta. Ove godine, 21. lipnja se treći put održao »Ulični glazbeni festival – Visions Korzo 2024« s glazbenim i folklornim nastupima, ali i izložbom starih zanata i rukotvorina. Osim škola koje sam naveo, sudjelovali su i Subotički tamburaški orkestar, KUD *Mladost 1947*, zbor *Femina vox*, kao i polaznici Plesne škole *Dolce Dance*. Radim sve ovo zbog toga da se mladi afirmiraju u svojim poljima interesa te da im se pruži prilika da prikažu svoje znanje. Time djeca svojim nastupima stječu samopouzdanje, a meni osobno je najljepša nagrada kada vidite dječji osmijeh i radost nakon koncerta jer znaju da su učinili svoje bližnje ponosnima«, govori Stevan Sič.

Knjigovezački zanat

Uz to što se već trideset godina bavi tiskom, Sič radi i uvezivanje knjiga.

»Pošto čovjek nikada ne može imati sva znanja i vještine, zamolio sam tada **Gabora Šok Lajoša**, vlasnika čuvene Knjigoveznice *Šok*, da mi pokaže njegov način rada, pritom ne znajući da su mu to posljednji mjeseci života. On je svesrdno prihvatio i pokazivao mi svoje male tajne bez kojih danas ne bih mogao raditi ovaj stari zanat. Knjigoveznica *Šok* je osnovana krajem XIX. stoljeća, zanat su prenosili s koljena na koljeno, oni su veliki dio povijesti ovoga grada. Proveo sam kod njega četiri mjeseca, upijajući znanje što sam više mogao, jer zaista sam htio uplivati u vode restauracije starih knjiga, njihovog ponovnog uvezivanja i davanja novog života knjigama koje će biti od koristi dolazećim generacijama. U tom procesu obuke ostao mi je upamćen jedan detalj. Budući da sam već znao raditi tvrdi uvez, poanta je bila da mi je falilo par caka kako obaviti taj posao efikasnije. Nakon što mi je pokazao svoj proces rada, rekao sam mu kako su posljednjih minut i pol baš ta caka koja mi je falila. Ubrzo nakon toga, Šok je preminuo, noseći sa sobom znanje koje se trudim da ne bude izgubljeno, iako sam naučio samo djelić njegovog znanja. Dugujem mu vječnu zahvalnost za priliku koju mi je pružio, jer radim ono što volim i čuvam ovaj stari zanat«, kaže Sič.

Radi sada matične knjige za matični ured Grada Subotice, ali to je, kako kaže, proces koji je jako spor.

»Naravno, sve ovisi od knjige do knjige, treba li se ona posebno rastaviti, tabaci ponovno lijepiti ili šivati, sušenje traje danima, prave se nove korice, ovisi također je li običan ili francuski uvez. Prestiglu knjigu rastavljam, stave se vođice, uzima se knjigovezačko platno, knjiga se šije list po list, tabak po tabak. Pri-

stupa se procesu poravnanja stranica, ali knjiga se ne smije sjeći kako ne bi odsjekli dijelove rukopisa. Nekada se pisalo od početka do kraja stranice i van obilježenih linija. Lijepili su se papirići ako slučajno ne stane sve tu na stranicu. Ako se dogodi da je stranica pocijepana, lijepi se preko nje prozirni papir kako bi se stranica sačuvala od daljnjeg habanja, a da se pritom vide podaci koji se nalaze na samoj stranici ispod tog nalijepljenog papira. Knjigovezački posao je jako spor, ima mnogo faza kroz koje treba proći. Misao vodilja u cijelom procesu restauracije je kako knjiga ne smije biti oštećena, ni po koju cijenu. Iskreno, mogu slobodno reći kako posao restauracije knjiga spada u neki vid umjetnosti. Najviše volim kada nakon završenog posla pogledam na policu, a tisak na koricama knjiga stoji u liniji, bez ikakvih odstupanja«, govori u zanosu Stevan Sič.

Reklame, tisak, dizajn

Agencija Stevana Siča bavi se i dizajnom, tiskom malih naklada i prodajom reklamnog materijala.

»Radim tisak majica, pregača, gravuru, tisak malih naklada knjiga, brošura, pozivnica za razne prigode, jelovnike za restorane, korice za svečane diplome, tisak olovaka i drugih

reklamnih materijala. U prijevodu, sve što vam padne na pamet, ja ću vam to otisnuti. Ono što znam sa sigurnošću je da sam među rijetkima koji radi na gotovim knjigama zlatotisak i suhi žig. To je stara tehnika koju treba znati, a prije svega, htjeti mučiti se s njom. Većina radi digitalni tisak, to je komercijalna priča, ovo što ja radim je više zanatska«, govori Sič.

Njegov doprinos se također ogleda u pomoći hrvatskoj zajednici u vidu sponzorstva tiskanja raznih pamfleta, letaka i manjih publikacija.

»Često mi dolaze mladi koji imaju svoje ideje, a na meni je da se potrudim te ideje pretvoriti u tisak. Nije sve u novcu, trebamo svi gledati kako pomoći, pogotovo mladima pred kojima je život i njihove karijere«, kaže na kraju Sič.

Ivan Ušumović

100 godina kapele sv. Ane u Gornjem Tavankutu

Devetnica sv. Ani

od 17.7. do 25.7. svaku večer u 19 sati u
kapeli molimo krunicu i pobožnost sv.
Ani

26.7.2024.

sveta misa u 19 sati
prigodan program nakon mise

28.7.2024.

biskupska misa u 10.30 sati
predvodi subotički biskup
Msgr. Ferenc Fazekas

sv. Ana, moli za nas!

Likovna kolonija u Vajskoj

VAJSKA – U subotu, 13. srpnja, u *Šokačkoj kući* u Vajskoj održana je šesta likovna kolonija u organizaciji HKU-a *Antun Sorgg*. Na koloniji su sudjelovali slikari iz subotičke udruge *Croart* koji su nastala djela darovali udruzi domaćinu. Ni visoka temperatura zraka nije ome-
la slikare u stvaranju kao i u druženju koje je uslijedilo. Održavanje kolonije podržalo je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

.....

Gupčevi folkloraši u Koprivnici

TAVANKUT – Folkloraši HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta sudjelovali su na 17. Međunarodnom festivalu folklora *Iz bakine škrinje* u Koprivnici. Festival već 17 godina zaredom u Koprivnicu i tu županiju dovodi širok

spektar tradicija iz cijelog svijeta. Ove godine nastupile su folklorne skupine iz Perua, Indije, Češke, Mađarske, Crne Gore, Srbije, Slovenije i Hrvatske, s ukupno 270 sudionika.

Motovunska nagrada za Bogdana Diklića

ZAGREB – Srbijanski glumac **Bogdan Diklić**, koji je u proteklih pola stoljeća ostvario više od dvije stotine uloga u filmovima, predstavama i serijama, ovogodišnji je laureat nagrade 50 godina *Motovun Film Festivala* – *Ci-*

nehilla. Priznanje će mu biti dodijeljeno na 26. izdanju motovunskog festivala koji će kao *Cinehill* prvi put u cijelosti biti održan na novoj lokaciji u Gorskom kotaru, od 24. do 28. srpnja.

Festival europskog filma Palić

SUBOTICA – 31. izdanje Festivala europskog filma Palić bit će održano od 20. do 26. srpnja na Paliću i u Subotici. Publika će biti u prilici pogledati više od 140 filmova u 17 selekcija u festivalskom i predfestivalnom programu. Tradicionalno će biti dodijeljene nagrade *Aleksandar Lifka* za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji: ovogodišnji dobitnici priznanja su glumica **Anica Dobra** u kategoriji domaćih stvaralaca, direktor fotografije **Phedon Papamichael** u kategoriji inozemnih stvaralaca i redatelj **Ademir Kenović** kome će biti dodijeljena *Regionalna Lifka*. Ovogodišnji laureat nagrade *Underground spirit* je **Mika Taanila**, filmski redatelj i vizualni umjetnik iz Finske. U fokus programu bit će predstavljena španjolska regija Galicija.

U okviru programa *Mladi duh Europe*, 24. srpnja, bit će prikazan i hrvatski film *Čovjek koji nije mogao šutjeti* redatelja **Nebojše Slijepčevića**, osvajač *Zlatne palme* za kratkometražni film na ovogodišnjem izdanju filmskog festivala u Canessu.

Više informacija na www.palicfilmfestival.com.

Gupčeva lipa za 2023. godinu

TAVANKUT – Objavljen je novi broj *Gupčeve lipe*, godišnjaka HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta. U pitanju je broj za 2023. u kojem su prezentirane aktivnosti udruge u navedenoj godini. Osim redovitih programa poput: *Gupčevog bala*, kolonije slamarki, godišnjeg koncerta, Seminara bunjevačkog stvaralaštva, festivala *Djeca su ukras svijeta*, mjesne *Dužijance*, prikaza običaja *kraljica*, *Priskakanja vatre* na sv. Ivana Cvitnjaka, *Noći muzeja*, prigodnih izložbi te Tavankutskog festivala voća, udruga je sudjelovala u europskim *Erasmus+* projektima a organizirani su i XIX. Susreti društava koji nose ime Matije Gupca. U 2023. godini obnovili su i zaboravljeni običaj *betlemare*. *Gupčeva lipa* dostupna je i u online izdanju na web stranici Društva – www.hkpdmatijagubec.org.rs.

Popularizacija Štefanovićeve dječje opere u Hrvatskoj

Šumska kraljica gostovala i u Požegi

Ove se godine obilježava 100 godina od smrti petrovaradinskog skladatelja **Franje Štefanovića** (1879. – 1924.), te tim povodom njegovo najpoznatije djelo, dječja opera *Šumska kraljica* gostuje u više gradova u Hrvatskoj. Nakon Zagreba i Osijeka, *Šumska kraljica* prikazana je prošloga tjedna u Požegi, u tamošnjem Gradskom kazalištu. Operu izvode učenici Muzičke škole *Isidor Bajić* iz Novog Sada pod vodstvom profesorice **Ane Kovačić** a produkcija predstave ostvarena je u suradnji s HKPD-om *Jelačić* iz Petrovaradina.

Šumska kraljica smatra se prvom operom za djecu u svijetu a njezini izvođači isključivo su djeca. Štefanović je napisao daleke 1919. godine na tekst **Mihovila Peitza**. U operi se pojavljuju djevojčica Ružica, njezin brat Dinoko, Vilinska kraljica, stari patuljak, vile i patuljci. **Glavna tema je pomaganje bližnjemu a ovakim djelima** djeca se od malih nogu potiču da upoznaju i zavole operu. Cilj gostovanja u Hrvatskoj bio je upoznavanje šire hrvatske javnosti s jedinstvenim opernim djelom, ali i sa skladateljem Štefanovićem, čiji su lik i djelo sastavnica slavne prošlosti petrovaradinskih Hrvata.

Izvedbi *Šumske kraljice* u Požegi, među ostalim, nazočili su i veleposlanica Srbije u Hrvatskoj **Jelena Milić**, izaslanik hrvatske ministrice kulture i medija **Žarko**

Španiček, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Ivo Martinović**, predsjednik HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina **Mirko Turšić**, **ravnateljica Gradskog kazališta Požega Valentina Neferović**, zamjenik požeško-slavonske županice **Nikola Ivanović**, pročelnica Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Požege **Maja Petrović**, načelnik Općine Kaptol **Mile Pavičić** te brojni drugi.

U svom obraćanju, predsjednik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata **Ivo Martinović** pozdravio je prisutne i zahvalio svima koji su pomogli ovo gostovanje, a naročito poduzetniku iz Požege **Darku Radiću**.

U izjavi za naš tjednik predsjednik HKPD-a *Jelačić* **Mirko Turšić** kaže kako je hrvatska turneja *Šumske kraljice* opravdala njihova očekivanja.

»U sva tri grada imali smo pune dvorane i dobru reakciju publike, kako djece tako i njihovih roditelja. Trebali smo ovoga ljeta gostovati i na Međunarodnom dječjem festivalu u Šibeniku ali zbog financijskih i tehničkih razloga taj plan prebacujemo za iduću godinu. Inače, naša *Šumska kraljica* je i ranije, prije desetak godina, gostovala u Zagrebu i Osijeku za što je zaslužan tadašnji predsjednik udruge **Petar Pifat**«, kaže Turšić.

D. B. P. / Foto: plusportal.hr

Somborski indeks Ivana Gutmana u Gradskom muzeju

Grad Sombor trajan pojam u znanosti

U Gradskom muzeju u Somboru u četvrtak, 11. srpnja, priređen je program posvećen *Somborskom indeksu* akademika **Ivana Gutmana**.

Akademik Gutman predstavio je *Somborski indeks*, a predavanje je pratila i izložba znanstvenih radova iz cijelog svijeta o *Somborskom indeksu*. Program je priređen u povodu Dana znanosti, koji se obilježava 10. srpnja, na dan rođenja **Nikole Tesle**.

Prije četiri godine u rodnom Somboru akademik Gutman razradio je kemijsku teoriju u kojoj se pojavljuje jedna nova veličina, topološki indeks, kome je akademik Gutman dao naziv *Somborski indeks*.

»Poslije četiri godine mogu reći da je u svijetu znanosti, u toj oblasti taj pojam prihvaćen i sasvim je sigurno da će to ostati pojam u znanosti. To je jedini pojam u znanosti koji nosi ime Grada Sombora. Sam indeks ima primjenu u kemiji i farmaceutskoj kemiji«, kazao je rođeni Somborac, akademik Ivan Gutman.

Kako ističe, to je jedini znanstveni pojam koji nosi ime Grada Sombora. To je važno za Sombor, a za znanost je važno što se putem *Somborskog indeksa* mogu procijeniti fizičke i kemijske osobine organskih jedinjenja i neke farmakološke osobine.

»Želja akademika Gutmana bila je da se u povodu Dana znanosti priredi izložba o *Somborskom indeksu*. Zahvaljujući akademiku Gutmanu ime Sombora postalo je pojam u svjetskoj znanosti. Do sada je *Somborski indeks* citiran u 330 radova znanstvenika iz cijelog svijeta«, kazala je autorica izložbe kustosica **Milka Ljuboja** te dodala: »Ovo je prvi puta da u muzeju

prikazujemo djelo jednog svjetskog znanstvenika. Mislim da muzej i jeste mjesto koje treba obilježiti dostignuća svih naših sugrađana«.

Otvorenju izložbe prisustvovao je i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov**.

»Doprinosi pripadnika manjinskih naroda u Republici Srbiji su vrlo značajni i za našu državu dragocjeni, a to, u sektoru znanosti, veoma dobro pokazuje akademik Gutman. Interkulturalna razmjena koja se djelovanjem istaknutih osoba, pripadnika manjina, u Srbiji ostvaruje, potvrđuje da su one veliko bogatstvo Srbije, te da ugled koji naša zemlja ima zahvaljujući njihovom djelovanju mora biti adekvatno cijenjen«, rekao je ministar Žigmanov i dodao da su postignuća Hrvata u Srbiji

brojna i dolaze iz različitih segmenata društvenog života. »To mora biti na ponos svih nas. Mi smo zajednica sposobnih ljudi, ljudi velikih ostvarenja. Čini mi se da se o tome najmanje zna baš u području znanosti«, kazao je Žigmanov.

Ivan Gutman rođen je u Somboru 1947. godine u obitelji **Mirka i Katarine** (rođene **Gromilović**). Dvostruki je doktor znanosti iz područja kemije i matematičkih znanosti. Istaknuti je član Srpske akademije znanosti i umjetnosti te nekoliko svjetskih akademija. Najcitiraniji je srbijanski znanstvenik u svijetu. Redoviti je suradnik *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. Akademik Gutman dobitnik je priznanja HNV-a **Dr. Josip Andrić** koje mu je dodijeljeno za 2021. godinu.

Z. V.

Muzej grada Pregrade predstavio se u Subotici

Kultura i obrazovanje odraslih

Djelatnici Muzeja grada Pregrade **Zlatko Dragutin Tudjina** iz sjeverne Hrvatske boravili su prošloga tjedna u Subotici i Tavankutu. V. d. ravnatelja muzeja dr. sc. **Davor Špoljar** predstavio je rad te usta-

Erasmus akreditaciju u oblasti obrazovanja odraslih.

»Mi smo ovdje u sklopu programa *Erasmus+*, programa Europske unije za obrazovanje mladih, sport i kulturu. Došli smo zajedno s članovima naše grupe *Prijatelji Muzeja* u sklopu programa zajedničke grupne mobilnosti odraslih polaznika. Naš domaćin je Gradski muzej iz Subotice, ovdje smo kako bi naučili nešto o tome kako se ovdje radi s odraslima, točnije s osobama treće životne dobi. Predstavili smo naše izložbe, radionice, programe i projekte kojima smo se bavili – od infrastrukturnih do *Erasmus* projekata, a pored toga pokazali smo i nekoliko primjera utvrda, crkava iz naše regije, odnosno sve ono što bi valjalo posjetiti«, kaže Špoljar.

Tijekom boravka gosti su imali priliku upoznati kulturno naslijeđe Subotice. Također, upoznali su se i s kulturom i položajem ovdašnjih Hrvata, kroz posjet Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatskom domu – Matici te

Galeriji Prve kolonije naive u tehnicu slame i HKPD-u **Matija Gubec** u Tavankutu. Ravnateljica ZKVH-a **Katarina Čeliković** sa suradnicima upoznala je goste s radom Zavoda i nekim od planova a bilo je riječi i o iskustvima na promociji baštine.

I. B.

nove na predavanju u subotičkom Gradskom muzeju.

Muzej grada Pregrade osnovan je 2005. a uz stalni postav ima numizmatičku zbirku, rudarsko-geološku zbirku i zbirku apoteke *Thierry*. U posljednjih pet godina muzej je realizirao nekoliko zapaženih *Erasmus* projekata i postao prvi muzej u Hrvatskoj koji je dobio

Katoličko društvo „Ivan Antunović“

Udruga bunjevačkih Hrvata „Dužijanca“

Pozivaju Vas na otvorenje
tradicionalne izložbe „S Božjom pomoći“

ŽITO I MOTIVI
POLJOPRIVREDNE DJELATNOSTI
U ARHITEKTURI SUBOTICE

srijeda, 24. 7. 2024. u 19 sati,
ispred stupova Narodnog kazališta u Subotici

Priredivanje izložbe podržao je Grad Subotica

Izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Hrvatske

Barbara Piuković prva pratilja

jeljena je i titula miss fotogeničnosti, koja je pripala **Ani Vukić** iz Tolise na osnovu rezultata glasovanja putem društvene mreže Facebook.

Osim Barbare Piuković koja je predstavljala HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, na reviji je sudjelovala još jedna Hrvatica iz Srbije – **Ana Mandić** u ime udruge *Cro-femina* iz Subotice. Djevojke iz Srbije natjecale su se u bunjevačkoj nošnji. Voditeljica njihova puta u Tomislavgrad bila je **Nada Sudarević** a asistentice u odijevanju nošnje bile su **Katarina Piuković** i **Dunja Šimić**.

Osim revije u Tomislavgradu, natjecateljice su imale dvije foto sesije (na otoku Pašmanu i u Mandinom selu u BiH), »pripremnu« reviju u Biogradu na Moru, a posjetile su još i Zadar i Nacionalni park *Blidinje*.

Barbara Piuković ističe zadovoljstvo postignutim uspjehom ali i cijelim šestodnevnom programom.

»Bilo je ovo jako zanimljivo iskustvo, upoznala sam Hrvatice i hrvatske nošnje iz različitih krajeva svijeta. Posebno su mi bile zanimljive sudionice iz nekih daljih zemalja gdje nisam ni znala da ima Hrvata, čuti koji su im korijeni«, kaže Barbara.

Revija je održana pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog narodnog sabora **Dragana Čovića**, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Vlade Hercegbosanske županije, Grada Biograda na Moru i Općine Tomislavgrad. Ova manifestacija ima za cilj povezivanje Hrvata iz cijeloga svijeta u svrhu promicanja zajedničke tradicijske kulture, upoznavanje i pružanje potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, posebice u jačanju i očuvanju nacionalnog i kulturnog identiteta. Nastup Hrvatice iz Srbije na reviji pomogla je i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice.

H. R.

Po jedanaesti puta u Tomislavgradu je održana Revija tradicijske odjeće i izbor najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske, u organizaciji Udruge *Stećak* i u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i Kulturno informativnim centrom Tomislavgrad.

Među 21 djevojkom koje su pristigle iz 14 država s tri kontinenta, stručni žiri pobjednicom je proglasio **Fabianu Guzman Mileta** iz Bolivije. Titula prve pratilje pripala je **Barbari Piuković** iz Srbije, dok je druga pratilja bila **Teodora Tašić** iz Kosova. Dodi-

Proslava Gospe Karmelske u Somboru

Svetkovina Gospe Karmelske u somborskom Karmelu, u utorak 16. srpnja, nakon devetodnevne molitvene priprave svečano se proslavila i ove godine. Činjenica kako su ostale samo mise na mađarskom i hrvatskom jeziku, ne umanjuje značaj proslave ove svetkovine. Misu na hrvatskom jeziku u 11 sati predslavio je srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina** u koncelecijaciji biskupa Subotičke biskupije mons. **Ferenca Fazekasa**, priora karmelskog samostana o. **Stjepana Vidaka** i ostale braće svećenika Subotičke biskupije.

Otac **Zlatko Žuvela** je bio ceremonijar, a u asistenciji su bili postulanti i bogoslovi somborskog Karmela. »U 11 sati krenula je procesija iz dvorišta samostana prema ulazu crkve. U procesiji su djevojke u narodnim nošnjama nosile kip Blažene Djevice Marije od Gore Karmela. Bilo je i drugih vjernika u narodnim nošnjama, a braća i sestre iz Svjetovnog reda s barjakom naše Gospe Karmelske imali su svoje istaknuto mjesto. Pjevači Sombora i Subotice uz animaciju kantora i orguljaša subotičke katedrale **Miroslava Stantića** su učinili da ova svetkovina Blažene Djevice Marije od Gore Karmela bude još svečanija, dostojanstvenija jer se pjesma orila kao da ih pjeva anđeoski zbor«, rekla je s. **Marijana** od Kraljice Karmela.

Razrješenja i imenovanja u Subotičkoj biskupiji

Tiskovni ured Subotičke biskupije objavio je imenovanja, razrješenja i premještanje svećenika ove biskupije koji su odlukom biskupa **Franje Fazekasa** obavljena u prvoj polovici ove godine.

Mons. mr. **István Koncz**, zahvaljujući mu na službi biskupiji i vjernicima, razriješen je službe župnika župe Presvetog Srca Isusova u Kraljevom Brigu i upravitelja vikarije sv. Augustina u Nosi te je umirovljen.

Mons. mr. **Mirko Štefković**, nakon imenovanja za biskupa Zrenjaninske biskupije, zahvalivši mu na njegovoj službi u našoj biskupiji, razriješen je službe ekonoma Subotičke biskupije i drugih povjerenih službi.

Vlč. **Ferenc Brasnyó**, razriješen je službe župnika župe sv. Ane u Malom Idošu i upravitelja vikarije Blažene Djevice Marije Pomoćnice kršćana u Feketiću te je umirovljen.

Vlč. dr. **Nándor Kara** razriješen je službe duhovnog pomoćnika župe sv. Ane u Malom Idošu, te je stavljen na raspolaganje Apostolskoj nuncijaturi u Beogradu.

Imenovanja u Ordinarijatu:

Preč. dr. **Ivica Ivanković Radak**, uz zadržavanje dosadašnjih službi, imenovan je ekonomom Subotičke biskupije.

Imenovanja za župnika:

Vlč. **Károly Szabady** razriješen je službe upravitelja župe Bezgrešnog začeća BDM u Vrbasu te imenovan župnikom iste župe.

Preč. **Daniel Katačić** razriješen je službe upravitelja župe sv. Josipa Radnika te imenovan župnikom iste župe.

Imenovanja za upravitelja župe:

Preč. **József Koleszár**, uz zadržavanje dosadašnjih službi, imenovan je upraviteljem župe Presvetog Srca Isusova u Kraljevom Brigu i upraviteljem vikarije sv. Augustina u Nosi.

Vlč. **Dražen Dulić**, uz zadržavanje dosadašnjih službi, imenovan je upraviteljem župe sv. Mihaela Arkandela u Beregu.

Vlč. **Ervin Bartuš** razriješen je službe župnog vikara župe sv. Terezije Avilske u Subotici, te imenovan upraviteljem župe sv. Ane u Malom Idošu i upraviteljem vikarije BDM Pomoćnice kršćana u Feketiću.

Imenovanja za župnog vikara:

Vlč. **Damjan Pašić** razriješen je službe župnog vikara župe sv. Terezije Avilske u Subotici te je imenovan župnim vikarom župe sv. Mihaela Arkandela u Beregu.

Vlč. **Ákos Horváth** razriješen je službe župnog vikara župe Imena Marijina u Novom Sadu, te imenovan župnim vikarom župe sv. Terezije Avilske u Subotici.

Male i Velike Tekije

Male Tekije – spomendan sv. Joakima i Ane: U biskupijskom svetištu Gospe Tekijske na Tekijama u Petrovaradinu uoči Malih Tekija, 25. srpnja od 17 sati bit će prilika za svetu ispovijed. Sveta misa (na hrvatskom jeziku) s procesijom počinje u 19 sati. U petak, 26. srpnja na spomendan sv. Joakima i Ane raspored svetih misa je sljedeći: u 9 sati na mađarskom jeziku, u 11 na hrvatskom i u 19 sati je završna misa na hrvatskom jeziku.

Velike Tekije – *Gospa Snježna*: Uoči Velikih Tekija, 4. kolovoza raspored svetih misa u svetištu je sljedeći: u 15 sati je prilika za svetu ispovijed, u 16 sati je misa na staroslavenskom jeziku, u 17 sati na mađarskom, te je u 19 sati pontifikalna misa na hrvatskom jeziku, a nakon nje procesija sa svijećama

Na sam blagdan Gospe Snježne, 5. kolovoza raspored misa je sljedeći: u 8 sati je pobožnost križnog puta, u 9 sati sveta misa na mađarskom jeziku, u 11 sati pontifikalna misa na hrvatskom jeziku i u 19 sati završna sveta misa na hrvatskom jeziku.

U svetištu Gospe Snježne na Tekijama svečano će se proslaviti i Velika Gospa, 15. kolovoza svetom misom u 18 sati, dok će prilika za svetu ispovijed biti od 16.30 sati.

Događanja na Bunariću

Događanja u narednom periodu na biskupijskom svetištu Gospe od Suza na Bunariću:

3. kolovoza – prva subota – u 9.30 krunica u 10 sati sveta misa

5. kolovoza – Snježna Gospa – 18.30 krunica u 19 sati sveta misa

15. kolovoza – Velika Gospa – 18.30 krunica u 19 sati sveta misa

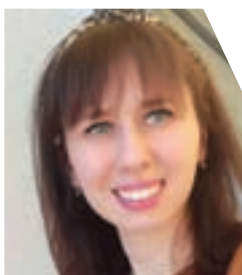
22. kolovoza – Prvi dan trodnevnice – u 18.30 krunica u 19 sati sveta misa

23. kolovoza – Drugi dan trodnevnice – u 18.30 krunica u 19 sati sveta misa

24. kolovoza – Treći dan trodnevnice – u 19 sati je pokornočko bogoslužje (prilika za svetu ispovijed)

– 20.45 sati procesija sa svijećama

– 21.30 sati sveta misa.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Gospodin je pastir moj

Ove nedjelje u Božjoj riječi dominira slika ovaca i pastira. Znamo, u toj slici Bog je pastir, a narod ovce. Danas usporedba s ovcom predstavlja pogrdnu i poniženje, no ta slika ima sasvim drugi kontekst. Ona naglašava veličinu Božje brige za čovjeka. Mi to teže shvaćamo, jer među nama nema pastira, no u Isusovo vrijeme mnogi su bili pastiri i jako dobro su znali što znači brinuti o stadu, te su kroz tu sliku najlakše mogli shvatiti kako Bog brine za čovjeka.

Bog pastir

Slika Boga kao pastira koji brine za svoje stado, odnosno za svoj narod, poznata je još iz starozavjetnog vremena. Danas je među vjernicima jedan od najpoznatijih psalama Psalm 23, koji govori upravo o Gospodinu kao pastiru: »Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam« (Ps 23,1). Još je starozavjetni čovjek iz svog iskustva Boga znao da mu u Božjoj blizini ništa ne može faliti. Božje okrilje daje sigurnost, daje sve ono za čim čovjek teži, mir, blagostanje, jednom riječju blagoslov. Umoran od briga, progonjen problemima, čovjek se u Božjoj blizini odmara. U njegovoj blizini može ostaviti po strani sve ono oko čega bi se prema ovome svijetu trebao brinuti, jedino se treba truditi oko toga kako da od Boga nikada ne odluta.

»Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim jer si ti sa mnom. Tvoj štap i palica tvoja utjeha su meni« (Ps 23, 4). Ne postoji opasnost koja može nauditi onome kome je Bog pastir. Ovi stihovi govore o moćnoj Božjoj zaštiti, ali i o snažnoj vjeri onoga koji se pouzda u Boga kao u pastira. Jer, Bog štiti svoje stado, ali mi moramo biti dio toga stada, da bi bili sigurni i zaštićeni Božjom palicom.

Marko u svom evanđelju govori o tome kako se učenici umorni vraćaju nakon što ih je Isus poslao da idu

naviještati. Umorni od brojnih susreta i puta, isto kao i sam Isus, zaželjeli su se odmoriti. No, dok su odlazili na mjesto koje su predvidjeli za odmor, narod ih je prepoznao, te se mnoštvo počelo okupljati. Iako umoran, Isus ih nije odbio. Evanđelist piše: »Vidje silan svijet i sažali mu se jer bijahu kao ovce bez pastira pa ih stane poučavati u mnogočemu« (Mk 6, 34). Bili su nepoučeni, daleko od Boga, pa zato bez Božje zaštite, lutali su tragajući za Božjom blizinom, izloženi tako brojnim opasnostima. Zato Isus, iako je imao potpuno druge planove, nije mogao odbiti ovaj narod. Bog ne može ostaviti one koji ga traže, ne može napustiti one koji žele ići za njim. Tko god želi biti u Božjoj blizini, i bit će, jer, kao što nam ovaj primjer pokazuje, Bog ne stavlja ništa ispred čovjeka.

Tražiti Boga

A tragam li ja za Bogom, želim li biti u njegovoj blizini? Imam li toliko pouzdanja u Boga da mogu, poput psalmista, reći da se ničeg ne bojim jer je Bog sa mnom? Bog je za svoje stado položio život na križu, nema ničega što mu je važnije od čovjekova spasenja. I Izraelci su znali da Bog nikad ne napušta narod svoj, ako narod nije napustio njega. Tako je nastala ova slika Boga kao pastira, iz tog iskustva proizišao je ovaj Psalm 23 i svi drugi slični tekstovi. I sami možemo iskusiti moćnu Božju zaštitu, osjetiti njegovu brigu, ali moramo biti u njegovoj blizini. Moramo ga tražiti, kao ovaj narod iz Markovog evanđelja. Bog neće ostati ravnodušan na naše traganje, jer je on nas već tražio, učinio je korak prema nama, pružio nam ruku. No, i mi moramo učiniti svoj korak, prihvatiti njegovu pruženu ruku. Tada će i naša vjera postati toliko snažna da nas neće biti strah, jer smo čvrsto oslonjeni na svog Gospodina.

Nikola i Marija Petreš o dužijancama u Bajmaku

»Govorili su: 'To su bajmačka djeca'!«

»Sjećam se aplauza koji smo dobivali na gradskoj Dužijanci, naša djeca su uvijek bila lijepo obučena, sređena, a tek fijakeri... obraćali smo pozornost na svaki detalj te smo ih tako učili i kako se treba ponašati na karucama«, priča Nikola

Kada se govori o *Dužijanci* u Bajmaku nemoguće je ne spomenuti obitelj **Nikole** i **Marije Petreš**. U posljednjih 30 godina, otkako se *Dužijanca* u ovom mjestu odvija u kontinuitetu, ovaj bračni par glavni je motor pokretač organizacije manifestacije. Nekada, kada su im djeca bila mlađa, organizirali su doslovno sve; od nabave nošnje, kićenja crkve, prijevoza djece na gradsku dužijancu, fijakera, itd., a sada kažu da već imaju godinu i da te obveze prepuštaju mlađima. Kako ističu, i dalje su raspoloženi davati svoj prostor u dvorištu i pomagati mladima u čišćenju žita i pletenju vijenaca te će i nadalje financijski pomagati *Dužijancu*.

Početak na nagovor župnika

»Do 1994. u Bajmaku su se održavale dužijance sporadično, nekad je bilo a nekad ne, ali te godine smo na nagovor župnika vlč. **Ivana Prčića** odlučili da se *Dužijanca* održi. Kao i ove godine, i tad je žito rano sazrijalo tako da je drugoga tjedna u lipnju već sve bilo ovršeno. To nam je stvaralo problem, jer nismo imali odakle uzeti žito za pletenje vijenaca te smo tražili po njivama ono što je ostalo. Uspjeli smo nekako. Također nije bilo zainteresiranih mladi da budu bandaši, tako da je moj sin **Željko** koji je bio četvrti razred bio bandaš, a bandašica njegova prijateljica iz razreda **Tanja Mačković**. Pronašli smo i jedanaest fijakera i *Dužijanca* se održala«, kaže Nikola.

Prema njegovim riječima, prvih nekoliko godina je sve bilo teško organizirati, jer su bile poratne godine, jer je trebalo okupljati ljude, upućivati ih u sve te su bandaši bili djeca. Kada su generacije djece s kojima se počela organizirati *Dužijanca* '94. stasale, u Bajmaku su, kako kažu, bile prave dužijance – najljepše.

»Koncem 90-ih i početkom 2000-tih u Bajmaku je bilo puno srednjoškolaca koji su se okupljali na župi zahvaljujući župniku **Slavku Večerinu** i vjeroučiteljici **Ivani Lazić**. Oni su svi išli na folklor, pjevali u zboru i također voljeli *Dužijancu* i bili uključeni u nju. Iz tog društva smo godinama birali bandaše i bandašice, tako je i naša kćerka **Ankica** bila jedne godine bandašica. Tih 4-5 godina smo ih vozili na sva kola po seoskim dužijancama, a išli smo naravno i na gradsku. Svoj auto bih napunio bunjevač-

kom nošnjom koju nam je sve ove godine davao i dalje daje KPD *Jedinstvo-Egység* i oblačili bismo ih u našoj kući u gradu. Imali smo veliku podršku i Kluba fijakerista Bajmaka *Potkovica* koji su nam i po sedam-osam fijakera osiguravali kako za našu, tako i za gradsku *Dužijancu*. I sve to su radili za džabe! Sjećam se aplauza koji smo dobivali na gradskoj *Dužijanci*, naša djeca su uvijek bila lijepo obučena, sređena, a tek fijakeri... obraćali smo pozornost na svaki detalj te smo ih tako učili i kako se treba ponašati na karucama. Uoči *Dužijance* smo jedan fijaker parkirali kod nas u dvorištu kako bi mlade naučili

Čišćenje žita krajem 90-ih

kako se silazi, penje. Bać **Stipan Milodanović** im je to pokazivao. Kako je on govorio, kad fijaker stane pred crkvu onda bandašica, odnosno djevojka sjedi ukočena, a momak silazi, obilazi fijaker sa zadnje strane, te joj pruža ruku. Ona ustaje, onda joj on nađe papuču, stavlja ju na stepenicu od fijakera i tako, uz njegovu pomoć silazi», priča bać Nikola.

Dodaje on i da im je puno značila pohvala vlč. **Andrije Kopilovića** koji je jednom prigodom rekao kako je *Dužijanca* u Bajmaku najljepša jer sva djeca sudjeluju u nečemu na misi, sva djeca se pričeste i znaju zašto su ondje.

Identitetsko pitanje *Dužijance*

Nakon tih »zlatnih« godina, u Bajmaku je došlo nešto drukčije vrijeme za *Dužijancu*, kako nam priča Nikola. Prema njegovim riječima, nekoliko godina je bilo nesuglasica oko identitetskog pitanja dužijanci koje su se prevazišle nakon što je organizaciju preuzela župa. Od tada, bajmačka djeca ne dolaze u Suboticu na središnju proslavu *Dužijance*, ali bandaš i bandašica su prisutni i dalje i na gradskoj.

Kao još jedan od prevaziđenih problema Petreš navodi financiranje *Dužijance*.

»U početku su kompletne troškove *Dužijance* plaćale obitelji bandaša i bandašice. Zbog toga je bilo i problem naći tko će se prihvatiti te uloge. Onda smo se mi u obitelji dogovorili da ćemo za svaku dužijancu plaćati polovicu troškova ručka, koji je najveća stavka, a drugu polovicu plaća župnik. Ja nisam kavanski čovjek, ne trošim ondje novce, a s obzirom na to da se bavimo poljoprivredom i da puno zavisimo od vremenskih uvjeta i Božje volje, to je naš način da iskažemo hvalu Bogu za sve što nam daje«, navodi Nikola.

Čišćenje i pletenje žita

U dvorištu obitelji Petreš od 1994. svake godine se čisti žito i pletu vijenci za bajmačku *Dužijancu*. Taj proces, kažu, traje nekada i dva tjedna svakodnevno, a znalo se okupiti i 30-ak djece. Danas, kažu, ima manje zainteresiranih mladih, ali ih ima te ih teta Marija uvijek dočeka sa sokom i kolačima. Čak je i bać Nikola nekada pekao palačinke za tu djecu, kaže, znao je napeći i 80 komada.

»Najprije tjedan dana čistimo žito, a potom tjedan dana pletemo. Pored vijenaca za crkvu i fijakere mi napravimo i krunu od žita. U najboljim godinama smo pravili veliku krunu od dva metra koja se nosila na karucama, baš kao i u gradu, a sada je manja i stoji u crkvi. Mi svake godine osiguramo i 25-30 snopova žita. **Saša Crnković** kosi, a ja skupljam, mi smo tim za žito koje skladištimo u našem podrumu, jer je to dobar prostor budući da se ondje žito ne osuši jako. Što se tiče pletenja, prije 30 godina kad smo počeli, nismo ništa znali, ali su nam puno pomogli tih prvih godina **Amalija i Ivan Stipić** iz Đurđina. Oni su nam pokazali kako se to radi, puno su nam puta pravili i sliku od slame za *Dužijancu* i ukrašavali crkvu. Bila je to velika i lijepa suradnja«, kaže Marija.

Tko će nastaviti pletiti vijence u Bajmaku Marija kaže da se ne boji, jer njezina snaha **Danijela**, kako kaže, ima zlatne ruke za to.

»Ona je još kao mala dolazila kod nas na čišćenje i pletenje žita i lijepo je to naučila. Ima dara za to, znali smo kad dođe Dana da će imati tko da radi. I tako je Dana došla i ostala kod nas«, smije se Marija.

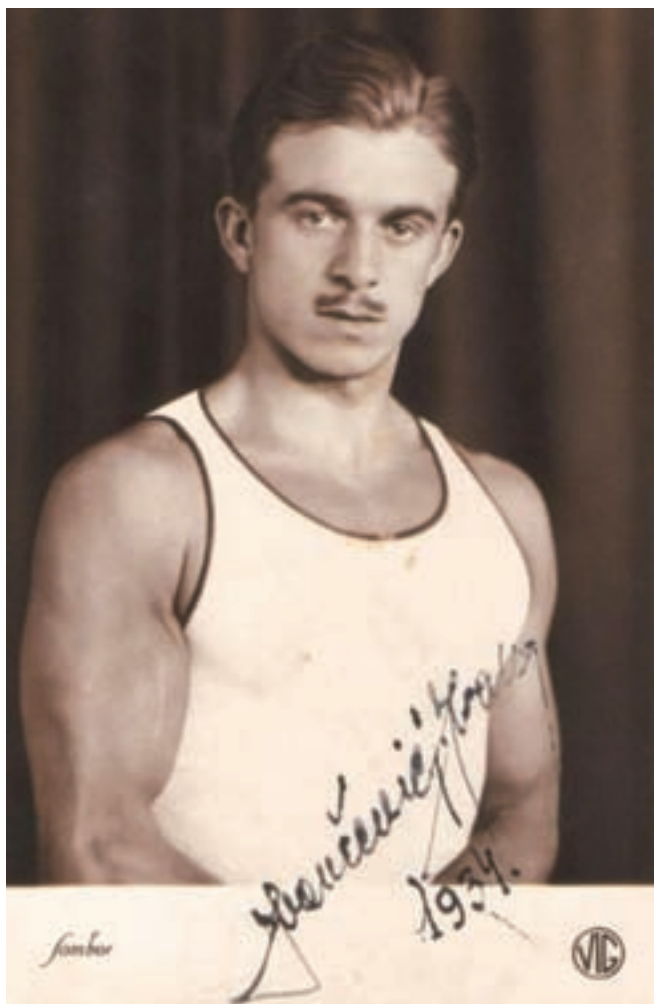
Osim Danijele, Marija kao nekoga tko voli i daje cijelog sebe za *Dužijancu* navodi i sadašnju vjeroučiteljicu **Mirelu Varga** koja, kako kaže, puno radi s djecom tih dana.

J. D. B.

O prezimenima bačkih Hrvata (LXXXIV.)

Ivančević

Prezime **Ivančević** javlja se sredinom 18. stoljeća u Somboru. Najpoznatiji predstavnik Ivančevića je bio **Ivan Ivančević** (1913. – 1990.), poznati gimnastičar i olimpijski sudac. Bio je najmlađi od šestoro djece **Mihajla** i **Etelke**, r. **Jarasi**. Oženio je **Irinu**, r. **Budimac**, koja je po majci pripadala čuvenom rodu **Parčević**.

tić. Njegova genealogija izgleda ovako: **Juraj** i **Katarina Vorgić** (vj. 15. XI. 1837.); **Andrija** i **Marija Rajska** (vj. 18. X. 1869.) i **Mihajlo** i **Etelka Jarasi** (vj. 20. XI. 1900.).

Profesionalna karijera

Ivan Ivančević je osnovnu školu i gimnaziju završio u Somboru. Studirao je šumarstvo na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu u Zemunu. Diplomirao je 1937. Radio je u Kotarskom načelstvu u Somboru (tehnički odjel) i na Državnom dobru *Belje* u Baranji. Sudjelovao je u Travanjskom ratu 1941. kao poručnik i vojni zapovjednik

Rume. Poslije kapitulacije jugoslavenske vojske nastavio je svoju predratnu profesionalnu karijeru u uvjetima mađarske okupacije. Radio je u Baranji na dobru *Belje*, koje je u međuvremenu privatizirano, te u Šumskoj upravi u Zmajevcu. Poslije oslobođenja Baranje krajem 1944., jugoslavenske komunističke vlasti su ga postavile za upravnika šumskog područja u Baranji. Po povratku u Sombor 1949. radio je kao profesor u srednjim i višim školama u Somboru i Zrenjaninu. Šumarstvu se vratio 1955. Bio je voditelj šumarstva kotara Sombor i lovno-šumski inspektor u Somboru. Umirovljen je 1971. Preminuo je u Somboru 1. VIII. 1990. godine, u 77. godini života.

Sportska karijera

Ivančević se rano počeo baviti sportom. Stupio je u sokolsku organizaciju (Sombor) još kao đak-prvak 1919. Prije nego što se u potpunosti posvetio gimnastici trenirao je nogomet i vaterpolo. Prvi puta je predstavljao svoju zemlju u gimnastici 1932. (Sveslavensko prvenstvo u Pragu). Natjecao se u Čehoslovačkoj 1934. i 1936. Nije sudjelovao na olimpijskim igrama u Berlinu 1936. zbog diplomskog ispita. Predstavljao je zemlju na natjecanjima u Francuskoj, Poljskoj i Bugarskoj 1939. Na XIII. Sveslavenskom prvenstvu u Sofiji 1939. osvojio je zlatnu medalju u generalnom plasmanu i na krugovima. To je bio njegov posljednji nastup. Za vrijeme okupacije 1941. – 1944. nije se bavio sportom. Poslije Drugog svjetskog rata nastavio se baviti sportom kao trener i sudac. Bio je član mnogih gimnastičkih organizacija u Jugoslaviji. Sudjelovao je na brojnim olimpijskim igrama kao sudac. Također je držao tečajeve za trenere.

Trag

Ivan Ivančević ostavio je veliki trag u svojoj sredini. Ušao je u sportske anale. Njegovu sportsku i profesionalnu karijeru zapisao je sportist i publicist **Dušan Kolundžija**, u suradnji s **Irinom Ivančević** u knjizi *Virtuoz na krugovima* (2005.). Neke Ivančevićeve biografske podatke je zabilježio i **Dragoljub Prodanović** u knjizi *Sombor u prohujaalom vremenu: U potrazi za decom Zombara* (2003.). Na stranici ravnoplov.rs povjesničar Sombora **Milan Stepanović** donosi Ivančevićevu biografiju i fotografije.

Mihajlo Ivančević

Mihajlo Ivančević (r. 18. X. 1878.), otac Ivana Ivančevića bio je po zanimanju zidar. Njegova kratka biografija uvrštena je u knjigu *A Délvidék hadtörténete 1914-1918* (Ratna povijest Vojvodine 1914. – 1918.). Sudjelovao je u Prvom svjetskom ratu. U 30. mađarski domobranski puk stupio je 28. VII. 1914, a na ruski (istočni) front je otišao 15. VIII. 1914. Nosio je čin vodnika (szakasvezető). Pao je u rusko zarobljeništvo prilikom evakuacije austrijske tvrđave Przemyśl 22. III. 1915. Doma se vratio 24. VII. 1918.

XVII. **Etnokamp**

od 12. do 16. kolovoza 2024. godine

**za učenike osnovnoškolske dobi
u domu DSHV-a u Subotici**

Tema: Disnotor i prelo

Cijena petodnevnog aranžmana: 1200 dinara

Prijave do 2. 8. 2024.:

✓ **bernadica@gmail.com**

✓ **069/1017090**

Završio *Ljetni oratorij*

Brojke za pamćenje: 200-50-40

Ne, nisu ovo brojke za *Lotto* ili neku igru na sreću, nego za *Ljetni oratorij* koji je održan od 8. do 12. srpnja na Bunariću. Navedene brojke govore puno, a ako ih tumačimo onda izgledaju ovako: 200 sudionika (djece), 50 animatora (mladih) i 40 stupnjeva (zraka). Zavidne brojke, a kada bi se radost i zajedništvo mogli mjeriti brojkama, onda bi morali dodati još koju nulu.

Ovogodišnji *Ljetni oratorij* okupio je djecu uzrasta osnovne škole, a oni stariji bili su u ulozi animatora. Kako je rekla voditeljica Subotičkog oratorija **Vedrana Cvijin**, možda broj djece nije rekordan, ali temperature zraka jesu bile, no to im, kako kažu, nije smetalo. Uživali su u zajedništvu, igrama, radionicama, plesu, svetim misama, duhovnim predavanjima, a nakon mise posljednjeg dana u prigodnom programu proglašeni su i oni najbolji i najspretniji.

Osim subotičkih župa, na oratoriju su bila i djeca iz okolice Subotice: Žednika, Đurdina, Male Bosne, Tavankuta, Mirgeša i Bajmaka, te nekoliko njih iz Hrvatske. Za sve njih, svakoga dana, bio je osiguran prijevoz i hrana koju su organizatori uspjeli financirati zahvaljujući brojnim sponzorima i projektima.

»Sve ono što smo planirali, ne bi mogli bez potpore. Bilo nam je važno organizirati autobuse, kako bi i djeca iz drugih mjesta i daljih župa mogla dolaziti. Mislim kako je ova lokacija, odnosno biskupijsko svetište na Bunariću trenutno najbolji prostor za *Ljetni oratorij*, jer smo izdvojeni, u prirodi, i ono najvažnije – ovdje svi možemo stati, a imamo i prostora za razdijeliti se za rad u grupama. Uz to, po ovoj temperaturi je dodatno bilo pogodno, budući

da je ovdje u prirodi par stupnjeva manje nego li u gradu», priča Cvijin i pojašnjava kako su ovogodišnji *Ljetni oratorij* pomogli: Grad Subotica, AP Vojvodina, Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Budući da su svaki dan održane duhovne radionice i sveta misa, podršku djeci i mladima dali su i svećenici Subotičke biskupije koji su uz svetu misu imali i predavanje, te su bili dostupni za sakrament ispovijedi. Pravi primjer dao je i biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas**, koji je posljednjeg dana predvodio završno misno slavlje. Uz njega, tijekom pet dana tu su bili: vlč. **Dragan Muharem**, vlč. **Vinko Cvijin**, mons. **Andrija Anišić**, vlč. **Dušan Balažević**, vlč. **Dražen Skenderović** i vlč. **Ákos Gutási**.

Po riječima Vedrane Cvijin ovogodišnja duhovna tema koja se provlačila svih pet dana bila je muško-ženski odnosi, odnosno govorili su o ulozi žene, identitetu muškarca, zašto nas je Bog stvorio različite, a jednakog dostojanstva...

Iako je *Ljetni oratorij* gotov, animatori su već za vikend bili u loku, a planira se i *Oratorij* u Monoštoru, kao i u drugim mjestima. Na jesen kreću subotnji oratoriji, a kad zahladi, s pripremom se kreće i za *Zimski oratorij*.

Iza ovih mladih ljudi i ovogodišnjeg oratorija je prije svega velika ljubav. Velika organizacija, kako samog programa i rada s djecom tako i kompletnog prijevoza za sve sudionike, hrane i ostalih brojnih sitnica koje su i ovaj oratorij učinile posebnim.

Ž. V.

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomejesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsApp ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Temeljem članka 63. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 i 62/23) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS* broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo obavještava zainteresirane građane da će se održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za potrebe urbanističko-arhitektonskog oblikovanja površine javne namjene za postavljanje javne česme s baštenskim hidrantom na lokaciji »Čvorkova bara« u Subotici na k.p. 36288/1 K.O. Donji grad

(naručitelj projekta – Grad Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 26. srpnja do 1. kolovoza 2024. godine, svakog radnog dana od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt može se pogledati i na službenoj internetskoj stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je Javno poduzeće za upravljanje putevima, urbanističko planiranje i stanovanje, Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 26. srpnja do 1. kolovoza 2024. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 23. 7. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Na vratima Dalmacije

Otok Ljubavi i šume

Jučer sam pomislila kako mora da sam stvarno dobra osoba kada su mi roditelji prijateljice ponudili da nekoliko dana, dok traje renoviranje mog stana, provedem u njihovoj vikendici koja se nalazi na najljepšem kanalu Sombora i njegove okolice, koji se zove Bajski kanal. Preveslala sam i prošla sve kanale somborske općine i šire okolice i sa sigurnošću i mnogo argumenata tvrdim da je upravo Bajski kanal najljepši. Širok, prostran, okružen šumom, ovaj kanal nema konkurenciju.

Odmah se ispričavam ostalim kanalima za slučaj da me netko krivo razumije. Moja ljubav prema Velikom bačkom kanalu je posebna, a prema DTD kanalu je prilično nova, ali velika. Ali Bajski kanal je neka druga dimenzija. On miluje kao mlijeko, iako se nikada nisam kupala u mlijeku.

Čini mi se da moji dani traju kraće nego dani ostalih ljudi. Kada vidim nekoga tko u miru i udobno smješten čita, ja samo zavidim na vremenu koje ima. Ja nemam vremena za većinu stvari koje me ispunjavaju u smislu slobodnog vremena. Nemam zapravo slobodnog vremena, a kada i naiđe neko parče, ne znam se na brzinu zaustaviti i, recimo, čitati.

Ipak, ovdje u vikendici uspijevam uživati u trenutku, okruženju, kanalu i šumi. A kad smo već kod šume, našla sam jednu šumovitu destinaciju koju bi valjalo obići. Reklo bi se po mnogo čemu idealnu za mene. Dovoljno je reći da je riječ o kombinaciji šume i mora.

Otok Silba

Smješten u zadarskom arhipelagu, između otoka Premuda i Oliba, Silba je pravi mali raj za one koji traže mir i autentičan mediteranski doživljaj. Ovaj otok bez automobila, gdje je promet dozvoljen samo pješacima i biciklistima, idealno je mjesto za bijeg od užurbanog svakodnevnog života.

Silba se ponosi svojim prekrasnim plažama i kristalno čistim morem. Šotorišće, glavna plaža otoka, omiljena je među posjetiteljima zbog svog finog pijeska i plitkog mora, savršenog za obitelji s djecom. Pocukmarak, sa svojim divljim uvalama i stjenovitim obalama, pruža intimniju atmosferu za one koji traže mir i tišinu.

Jedna od najpoznatijih znamenitosti Silbe je Kula Toreta, koja datira iz 19. stoljeća. Ova jedinstvena građevina, sagrađena od lokalnog kamena, pruža nevjerovatan panoramski pogled na cijeli otok i okolno more. Penjanje na vrh kule je nezaobilazno iskustvo koje će vas nagraditi spektakularnim prizorima. O njoj postoji i nekoliko urbanih legendi koje toplo preporučujem svim romanticima da pročitaju.

Kada su aktivnosti na otoku u pitanju, Silba je savršena za pješčenje i biciklizam. Postoje brojne staze koje vode kroz mirisne borove šume i maslinike, omogućujući vam da istražite svaki kutak ovog prekrasnog otoka. Ako volite ronjenje, kristalno čisto more oko Silbe nudi izvanredne uvjete za istraživanje podvodnog svijeta.

Kultura i dobra hrana

Silba je poznata po svojoj bogatoj kulturnoj baštini i tradiciji. Lokalni stanovnici su izuzetno ponosni na svoj otok i rado će vam ispričati priče o njegovoj povijesti. Kada

je riječ o hrani, Silba vas neće razočarati. Obavezno probajte svježe plodove mora, poput hobotnice na žaru i školjki, pripremljenih na tradicionalan način. Ne zaboravite kušati i lokalno maslinovo ulje te domaće vino koje savršeno upotpunjuju svaki obrok.

Osim Kule Toreta, obavezan je posjet i crkvi sv. Ivana, jednostavnoj ali šarmantnoj građevini koja odiše mirom i spokojem. A tu je i Mala riva, slikovito mjesto gdje možete promatrati ribarske brodice kako se njišu na valovima dok sunce polako zalazi na horizontu.

Silba je pravi mali biser Jadrana koji nudi savršeni spoj prirodnih ljepota, kulturne baštine i autentične mediteranske atmosfere. Idealno je mjesto za opuštanje, istraživanje i uživanje u jednostavnim životnim radostima.

Ako tražite destinaciju koja će vam omogućiti da zaboravite na sve brige i prepustite se čarima prirode, Silba je pravi izbor za vas.

Gorana Koporan
Foto: b92.net

Ivan Sabanov, tenisač TK-a *Spartak*

Velika borba za naslov državnih prvaka

Četvrti put u posljednjih šest godina tenisači TK-a *Spartak* iz Subotice osvojili su naslov najbolje momčadi u Srbiji. U vrlo izjednačenom i do posljednjeg natjecateljskog susreta potpuno neizvjesnom finalnom duelu protiv *Crvene zvezde* iz Beograda, po velikoj toploti i sparnom ljetnom vremenu, *spartakovci* su pokazali kako se bori za svoj klub. I ponovno u svojim vitrinama zadržali pokal namijenjen najboljem teniskom klubu u državi. Svoj veliki igrački doprinos i ovoga puta je, u šampionski naslov, »utkao« **Ivan Sabanov** koji nam je u kraćim crtama, nakon velikog i zasluženog slavlja, iz prve ruke prenio svoje dojmove.

»Ovogodišnje momčadsko prvenstvo Srbije i obrana naslova prvaka je za nas, igrače *Spartaka*, bilo uvelike otežano zbog ozljeda nekih od ključnih prvotimaca. **Kristijan Juhas** je nekoliko dana prije turnira ozlijedio ručni zglob, a ja sam imao ukočena leđa, dok je **Dušan Obradović** prošao kvalifikacije na jakom *Challenge-ru* u Trstu i sve do finala nismo mo-

Spartak – Crvena zvezda 4:3

Mirza Bašić – Stefan Popović 6:0, 6:2,

Dušan Obradović – Miljan Zekić 7:6(9), 2:6, 5:7,

Andrej Nedić – Nikola Milojević 6:2, 6:1

Zoran Ludoški – Lazar Vojinović 6:7, 3:6 7:6(1)

Matej Sabanov – Aleksa Marđonović 5:7, 1:6.

Bašić/Nedić – Popović/Zekić 6:3, 7:6(1)

Sabanov/Sabanov – Vojinović/Maksimović 6:3, 7:6(6).

gli računati ni na njega«, pojašnjava nam Ivan.

»Četvrtfinalni susret protiv *Agrimesa* uspjeli smo završiti već nakon odigranih singlova što nam je dalo malo više vremena za odmor i pripremu za polufinalni i finalni susret. U polufina-

Iu smo imali jako težak meč protiv ekipe *Partizana*. Moj brat **Matej** i ja smo završili svoje susrete u pojedinačnoj konkurenciji nakon tri i pol sata, a rezultat poslije singlova je bio 3:2 za *Spartak*, pa nam je nedostajao još samo jedan bod u igrama parova. Taj bod su donijeli **Mirza**

Dodjela trofeja

Nakon posljednjeg odigranog susreta meča upriličena je svečana dodjela trofeja najboljoj momčadi u državi Srbiji, a u njoj su sudjelovali: **Milan Vučković**, član Upravnog odbora Teniskog saveza Srbije, **Nataša Aleksić**, članica Gradskog vijeća Subotice zadužena za sport i mladež i **Srđan Samardžić**, pomoćnik gradonačelnika Subotice.

Bašić i Andrej Nedić svojom pobjedom u dublu.«

Odlučujući dvoboj dvije trenutačno najbolje momčadi odigrao se na istom mjestu kao i prethodni susreti, u petak, 12. srpnja na terenima TK-a *Spartak* u Dudovoj šumi. Ali početak je bio zaista iznenađujuć za domaćine. Evo kako ga je doživio Ivan Sabanov, koji je zaigrao u, ispostaviti će se, odlučujućem, posljednjem meču velikog finala.

»Finalni susret je bio jako neizvjestan i nakon prva tri singl meča *Crvena zvezda* je bila u prednosti od 3:0. Onda su Mirza Bašić, a potom i Andrej Nedić svojim pobjedama u preostala dva singl susreta smanjili rezultat na 3:2 i dali nam šansu da s obje pobjede u dva preostala susreta

igre parova napravimo preokret i obranimo naslov državnih momčadskih prvaka. Oba dubl meča su bila jako napeta i neizvjesna i nakon velike borbe uspjeli smo napraviti preokret i obraniti titulu.«

D. P.

POGLED S TRIBINA

Dani Olmo

Po mnogima najbolji igrač proteklog Europskog prvenstva u Njemačkoj nije proglašeni MVP **Rodrigo**, nego njegov kolega iz španjolske reprezentacije **Dani Olmo**. Puno je razloga za ovu tvrdnju, jer nekadašnji igrač *Dinama*, a danas RB *Leipziga* (ne još zadugo), postigao je tri pogotka i imao dvije asistencije. Povrh odličnih partija u svakom nastupu koji mu povjerio izbornik »furije« **Luis de la Fuente**, svojom nogometnom inteligencijom (obrana glavom s gol crte, kad je vratar **Unai Simon** već bio svladan), spasio je čist izjednačujući pogodak Engleske u velikom finalu. I trebao je biti proglašen najboljim!

Život ide dalje i vrlo uskoro će Danija odvesti u neki novi, znatno veći svjetski klub, na njegovo, ali i *Dinamovo* veliko nogometno zadovoljstvo. Naime, ovaj naturalizirani Hrvat (pored španjolske posjeduje i hrvatsku putovnicu

i često puta ističe Hrvatsku kao svoju drugu domovinu) stigao je u Zagreb sa samo 16 godina, kao talentirani junior velike *Barcelone*. *Dinamov* menadžment je u njemu prepoznao budućeg velikog nogometaša (i nije pogriješio ni malo) i sljedećih nekoliko godina (2014. – 2017.) je u svom igračkom pogonu brusio njegov rođeni talent. S *modrima* je osvojio pet naslova prvaka Hrvatske, tri Kupa i jedan Superkup, a u RB *Leipzigu* se okitio s dva Kupa Njemačke i jednim Superkupom. Kao stalni član reprezentacije Španjolske upisao je već 39 nastupa u kojima je zabio 11 golova, a u svom nogometnom CV-u ima i osvojenu Ligu Nacija (2023.) i Euro 2024. Na koncu vratimo se još jednom na *Dinamovo* zadovoljstvo. Naime, prema kluzuli ugovora koji su Zagrepčani potpisali s RB *Leipzigom*, *Dinamu* će pripasti 20 posto od Danijevog ugovora prilikom prelaska u drugi klub (od razlike u cijeni za koju ga je *Dinamo* svojevremeno prodao).

D. P.

Umotvorine

- * Dobro se ne pozna dok se ne izgubi.
- * Gdje zlato govori, usta šute.
- * Tko laže za tebe, lagat će i protiv tebe.

Vicevi, šale...

Veterinar ode kod liječnika i ovaj ga pita:

– Kakav problem imate?

Na to će veterinar:

– E, lako je tako.

– Došla sam kupiti mobitel.

– Model?

– Jao, nisam, ha ha, ali hvala na komplimentu.

Mudrolije

* Naivni postavljaju pitanja ali što imaju od toga? Bolje žive oni koji nisu u pravu.

* Mržnja onih koji su zli nije toliko opasna kao njihovo prijateljstvo.

* Sretan je i velik zaista samo onaj koji ne mora ni vladati, ni pokoravati se da bi mogao nešto biti.

Vremeplov – iz naše arhive

Dužionica u Somboru, 2013.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova) U njeg sve najbolje

Jedared bila dva brata, pa se čudo volili falit. Kad nji slušaš, pa da njim još i viruješ, u nji svake godine rodi žito, ta klas veći neg klip kuruza, krmača prasi prasice što oma idu kuruze, a bundeve tolike da se dica sigraju žmure oko nji.

Kad su se poženili i izašli iz očeve kuće, salaši njim bili daleko jedan od drugog, pa se braća nisu baš gostila i često vidila šta koji ima. I kad se nađu oni se sad i među sobom fale, ko da nisu od ponika u jednu tikvu duvali i znali jedan drugog, al do bile žigarice. Tako se jedared našli, pa će stariji svratit mlađem na salaš. Iđu oni, a mlađi se već usput fali:

– Što sam sad zapatio kera, ta nema mu para u ataru! Ako ćeš s njim u lov, ti spavaj a on lovi. Ako ćeš ga držat za salaš, ta bolje ga čuva neg gazda. Otkad ga imam, možemo sve ostavit otvoreno pa otić od kuće, nema tu brige.

E, kad se već udarilo u falu, neće ni stariji ostat dužan.

– A što ja sad odranjivam bičića! – počo on. – Ostaviću ga za priplod. Već je sad taki da u životu nisam ni slušo za tako lipo marvinče. Samo mu je jedna mana: tako je pun života da vazdan priskače ogradu i ode u štetu.

U toj fali oni stigli na salaš, pa mlađi brat oma zviždne kera. Istrči ker, pa bome lip. Mlad, a velik ko tele, samo mu je glava krvava jel su mu nedavno ocikli uši.

– Šta si to naradio s tako lipim kerom? – oma će zapitat stariji brat.

– E, to, brate moj, šta bi uradio svaki pametan čovik. – ispovidiće se mlađi brat. – Slušaj, moram ti kazat da je i ovaj ker imo jednu manu: uši su mu bile zdravo dugačke.

– Pa kaka je to mana?

– E, – nasmije se onaj – kako da nije kad je uvik lego na jedno, a drugim uvom se pokrio, pa tako nije čuo ništa i lopovi su mogli doć u salaš i otić iz njeg, al kako su tili. Sad nek dođu! Čuje ovaj sad i crva pod zemljom.

Porazgovarali se oni, razgledali salaš, al stariji brat je niki zdravo nesvoljan otkako je čuo to o keru. Gleda on sve, al je niki samo za putom. Jedva je čeko da krste izvuče i kako se izmako, a on tiraj prikim putom na svoj salaš. Čim je došo, ta nikom ni rič već oma zgrabio sataru pa do bičića. Taj čas mu satarom skratio sve četiri noge, pa sav radostan onda kaže ženi:

– E, neće moj brat imat boljeg kera neg što je moj bičić! Sad nek kogod nađe mane mom bičiću kad sam ga kurtaliso i od te jedne!

Pričao Pere Poljaković Kovačev

Bunjevačke narodne pripovetke, 1951.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Više od vrućine

Ošo unuk Marin, ostavio didu nave vrućine da se pati. Razumim da čeljade triba radit u životu, zaradit, ne mož od lufta živit, al vala kadgod i ja možem i moram poželjit što baš i ni da može ispast. Kako danaske moderno kažu, da ni »realno« da se tako štagod desi. A što j ošo ošo j al vrućina ostala, ne mož je se oprostit. Šo je se ne mož oprostit al ona sve veća i veća i nikad joj kraja. A vala da j Marin osto ciguno mi ne b bilo tako vruće, ni vrućina ne b bila taka velika. Študiram uve moje glave od sto lita pa ne mogu nać, ne mogu se sitit da j kadgode bilo baš ovako vrućina. Študiram pa ću u sebe: »Ta ovo ni da j vrućina ovo j više od vrućine«. Ni za spavat, curi s mene znoj, lipi se za mene štagod navučem. Ni one mirakule što ladu ne pomažu. Ova moja bisna što ni ona ne može spavat pa mi još mora služiti. Ništa, još redovno ni svanilo ja u dvor. Na brzinu pošuško po dvoru, naranio pa pod moj or. E tamo lipo, čak koda malo i promaja. No i tamo mož bit do osam. Onda već nemož dijat od vrućine a ni odbranit se od muva. Dono mi Marin nikaki moderni stolac da se mož ko i zavaljit, natočim ladnu rakiju pa u študiranje. Nisam se vala redovno ni zavaljio kad ono na kapiju unilazi faš Joza. Bože, od vrućine smo i kapiju zaboravili zaključat. »Kaka ti muka faše nosi. Ta redovno još ni ne svanjiva a ti se kod mene zaputio. Onog vašeg malog smo zbrinili, upiso se na tu medecinu. Kaka j briga sade faše«. Nosim mu stolac a on svaj zadijan i znojav sida pa će: »Faše, ovo ništa nevalja, ovo ni da su vrućine ovo j više od vrućine. Ta ide i na živce već kako moderno kažu. Ovi moji u kuće se pobunili protiv vrućine al bome ne možemo joj ništa. Pitu mene otkal došla ta vrućina? Kaka j to vrućina? Kažu da to možda i ni vrućina već nikaka putvarija. Kaće proč? Jesmo možda štagod skrivali pa ispaštamo. I šta sve još ni. Šta ću neg zaputit se kod tebe pa vidit. Ako ti ne znaš ko će znat«. E viš faše ovo da j ova vrućina više od vrućine to smo mi izmislili, sve i napravili. Pa ko živi navom svitu neg mi, čeljad. Vozamo se ko bisni, avijonima, limuzinama, s čim već ni. Sićemo drva po svitu, ložimo, što b rekli grijemo se na šta sve ni. I da ti sade ne idem u sitna criva jel neš ciguno razumit napravili smo tako da to ovaj svit ne može više izdržat. I onda smo napravili da j vrime tako. I više vala ne možemo ispraviti. Kadgod bilo sam eto vrućina. Umiješ se, opereš, odeš u ladovinu, e sade toga više nema. E sade od ove vrućine koja j više od vrućine možeš lako pofalit na glavu, pošandrcat, ode ti na srce, nit spavat, nit jist, izmršavit, ni likovi ne pomažu, mlogi izgubu volju za živit pa dignu ruku na sebe. Ovoj vrućini koja j više neg vrućina izgledje da nema lika jel ako j lik da držimo nos u ladovine i pijemo najbolje sam ladne vode kako divanu nanom sokočalu od televizora onda nam nema spasa. Onda smo vašarili baš, baš. »Bome faše ti kad izdeklemuješ sve razumim. Vala će i moji razumit ovo što kažeš, da j ova vrućina više od vrućine. Oni viruju sam tebe zato sam i došo. Kad ti kažeš ja brige više nemam. Kako si reko, vrime j tako da j ova vrućina više od vrućine pa šta nam Bog da , tako ću reć. Deder natoči još jednu protiv vrućine pa da žurim kući kazat kako si reko«, faš Joza će. Kad se bolje proštudiram danas više od vrućine, sutra više od ovog, priksutra vođe od onog. Nikad kraja.

U NEKOLIKO SLIKA

Takmičenje risara, Đurđin

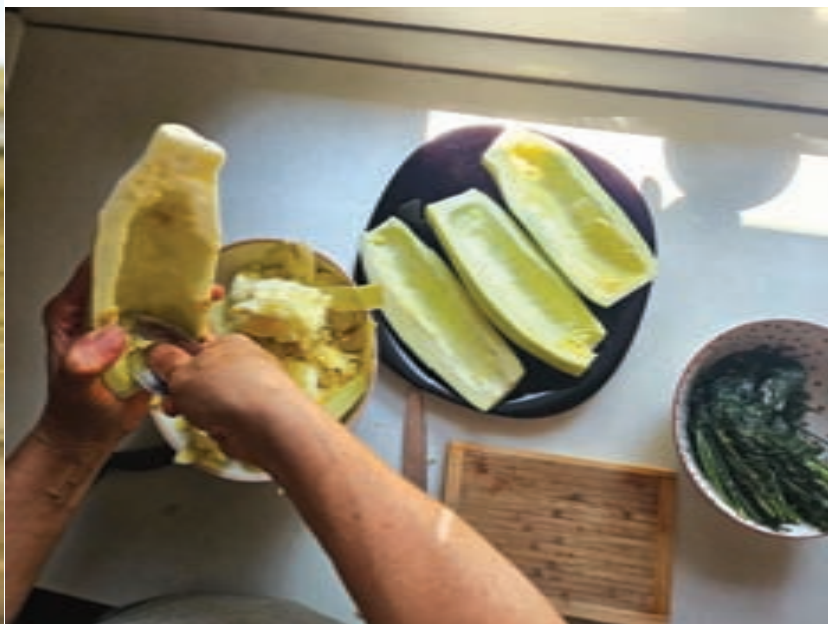
Varivo od tikvica

S ljetom dolazi i sezona sazrijevanja tikvica u vrtovima. Zbog jednostavnosti pripreme i lakoće ove namirnice, mnogima su upravo jela s tikvicama omiljeni ljetni obrok. U ovoj godini našeg Kuhara s vama dijelimo stari i puno puta provjereni recept za varivo od tikvica. Ovo varivo se može kombinirati s mesom, kuhanim ili pečenim, a zbog punine okusa, može se jesti i samo.

Sastojci:

- 2 manje tikvice
- 1 manja glavica crnog luka
- 2 češnjaka
- 2 jušne žlice kopra
- 3 dcl vode
- 0,5 jušne žlice soli
- 2 jušne žlice vrhnja
- 1 jušna žlica brašna
- 1 žličica octa

Priprema:

Luk sitno isjeckati i pirjati na malo masti dok se ne 'zastakli'. Tikvice očistiti od kore, presjeći i izdubiti od špica te sjeći na kockice. Kopar sitno isjeckati i češnjak također. Sve to sipati u posudu u kojoj se pirjao luk te miješati na vatri minut. Nakon toga doliti vode toliko da prekrije tikvice, ne više jer će one tijekom kuhanja otpustiti vodu. Posoliti i kada su tikvice meke, ali ne jako (nakon 15-20 minuta), dodati vrhnje. Kako bi varivo dobilo gustoću može se napraviti i zaprška s vodom i brašnom. Sve to sjediniti i miješati još minutu-dvije. Po želji, u varivo se može dodati i koja kap octa radi boljeg okusa.

U području oko Sombora u varivo se umjesto vrhnja stavlja mlijeko te se dodaje i žlica-dvije mljevene crvene paprike.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

*** INOZEMSTVO**

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCIJE:

NOVI SAD 90,0 MHz
SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz
NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099
Program: 024/600-011
SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
- 6 meseci po 1 dinar ili
- 12 meseci sa 50% popusta

*Astra
Telekom*

011 44 22 009

90. Dužionica

19.7.2024. Književna večer

(početak u 20 sati)

- predstavljanje bandaša i bandašice

- KD »Ivan Antunović«

- UBH »Dužijanca«, Subotica

21.7.2024. proslava Dužionice

- okupljanje sudionika u

Hrvatskom domu u 8,30 sati

- misa u crkvi sv. Trojstva u 10 sati

- predaja kruha gradonačelniku u 12 sati

- risarski ručak u 13 sati

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКА ВЛАДА

